

Atac Nord-americà a una plataforma petrolera iraniana

CAP A LA INTERNACIONALITZACIÓ DE LA GUERRA IRANO-IRAQUIANA

Aquestes darreres setmanes s'està produint el grau més alt de conflictivitat de la crisi irano-iraquiana a causa de la intervenció directa dins del terreny de lluita armada dels EEUU d'Amèrica. Era el 19 d'octubre quan destructors dels EEUU varen atacar una plataforma petrolera de l'Iran en aigües del golf Pèrsic, un acte de represàlia, com deia l'administració americana, «prudent, limitada i proporcionada», i és aquí on s'ha arribat amb una manera de procedir que no té res a envejar a les actituds altres vegades desenvolupades al llarg de la Història; les mateixes fotografies de Caspar Weinberger mostrant als periodistes els mapes i fotos que feien relació al tema ens recorden justificacions de situacions similars.

Davant de les afirmacions de la Casa Blanca, que justificava el fet, com deia el mateix Ronald Reagan, com un «exercici de dret d'autodefensa» i per altra banda, considerant que la qüestió ja està tancada, no era aquesta l'opinió del govern iranià, ja que no va tenir cap inconvenient a declarar de seguida que aquest tipus d'acció és l'inici d'una confrontació molt més extensa, que si fins ara l'actitud partidària dels EEUU en aquesta guerra era òbvia, s'havia arribat al desenvolupament i fins i tot al pas de la batalla política a la militar; és generalitzat el fet que els protagonistes del moment polític tinguin por que aquestes accions siguin insuficients a fi d'evitar noves agressions iranianes; això sí, s'entén per agressions les que provenen d'aquest país, no de l'altre, i és curiosa la immediata reacció, entre d'altres, del ministre d'afers estrangers espanyol, qui qualificava l'acció «com una mesura d'autoprotecció». No hi va haver aquest ressò quan el 17 de maig d'enguany un avió Mirage iraquí llançà un míssil exocet contra la fragata

nord-americana Stark, que estava fent missió de vigilància al golf, i va causar la mort a 37 marines dels EEUU. És interessant veure el diferent tractament que se li dona al tema tot i que es va perdre un alt nombre de vides humanes. Es va considerar com una equivocació humana; els dos governs es donaren i acceptaren explicacions i tragueren importància a l'afer, i en un seguit de contradiccions i de diplomàtica barroera, el President Reagan va declarar que la veritable amenaça per a la navegació del golf era el règim de Khomeini.

Després d'aquest incident militar és quan es materialitzà el desenvolupament d'una escalada de guerra que en aquests moments se'ns presenta ja amb l'esmentat atac i destrucció de la plataforma iraniana de Rostam el propassat dia 20. Pot ser de principi el moment més perillós d'aquesta confrontació entre les dues nacions; és cert que l'Iran, el dia 16, atacà el petrolier de Kuwait que navegava sota bandera dels EEUU amb un míssil Silkworn i també ho és que tant Aràbia com Ku-

SUMARI

PERÚ, la nacionalització de la banca escalfa escara més la violenta situació social

pàg. 4

L'EIX PARÍS-BONN, un laboratori militar de l'Europa de l'any 2000 amb poques probabilitats d'èxit

pàg. 6

ESQUIPULAS II, intent victoriós d'Amèrica Central de sortir-se de les mans dels EUA i de pacificació de la zona

pàg. 8

ESPANYA REVIFA LA HISPANITAT de cara al V Centenari del Descobrimet d'Amèrica

pàg. 15

ENTREVISTA A CHEN HUAILONG, el Cònsul General de la República Popular de la Xina fa una valoració del XIII Congrés del PCX

pàg. 18

Dossier Cidob. Director: Josep Ribera. Redactor en cap: Ramon Roca. Edita i realitza: CIDOB, Centre d'Informació i Documentació Internacionals a Barcelona. Secretaria i comandes: Roger de Llúria, 125, 1r. 08037 - Barcelona. Està autoritzada la reproducció esmentant la procedència.

wait varen pressionar la Casa Blanca perquè es materialitzés aquesta defensa, de la qual es vanagloriava Ronald Reagan, en un acte militar que Washington no va dubtar a realitzar. El President, per altra banda, també va informar els dirigents del congrés, i sembla que no hi va haver oposició als plans explicats de represàlia.

Cal tenir en compte que, des que acabà la tan important ofensiva terrestre iranianiana en el mes de febrer de 1986, el President Saddam Hussein de l'Iraq ha tingut un clar propòsit que va encaminat a internacionalitzar el conflicte; en aquells moments els soldats iranians ja estaven en territori iraquí i havien canviat les situacions desenvolupades des de l'inici de la guerra. L'Iraq, a partir d'aleshores, va intensificar i multiplicar els seus atacs contra vaixells de qualsevol nacionalitat.

El reforçament de la presència naval USA al golf, des del 29 de maig, determinà el primer incident seriós: el petrolier Bridgeton Britanic, escortat per vaixells americans, topà amb una mina. La paradoxa que es presentà quan es confirmà que els EEUU no estan provistos de vaixells adequats per treure mines, i el seguit d'incidents produïts fins al moment, ens posen a la vista les deficiències, tant diplomàtiques com militars, que es produeixen en el desenvolupament d'aquesta situació bèl·lica en el Pròxim Orient, que, vista a grans trets, podria ser considerada d'aventurisme polític i una més entre d'altres en aquest teatre d'operacions, el qual és objecte de la política de certes potències des de la desmembració de l'imperi otomà aviat farà 70 anys. És una clara mostra de l'actitud colonialista, neocolonialista i de domini sobre pobles rics en la seva reserva petrolífera i al mateix temps no desenvolupats.

Per altra banda, està clar en aquest cas que la decisió de l'Iran davant de la situació diplomàtica i bèl·lica actual és la de refús taxatiu de la resolució 598 del Consell de Seguretat, argumentada constantment, amb les acusacions dirigides a l'esmentat consell de practicar la parcialitat envers el règim de Bagdad influït aquest pels EEUU. En la intervenció a l'Assemblea General de l'ONU, el president iranià Ali Khamenei afirmà que l'única sortida a la guerra era el càstig de l'agressor, amb la qual cosa es vol constatar la iniciativa de l'Iraq en aquest conflicte.

Inicis i causes

Després que la controvèrsia irano-iraquiana sobre Shatt-el-arab arribà a convertir-se en un conflicte obert l'any 1969, fou el mes de febrer de 1975, a la

reunió de l'OPEP d'Argel, que s'arribà a uns compromisos per part d'ambdues nacions, que més tard es convertirien en un tractat en què quedaria ben explicat que l'Iraq renunciava als drets de sobirania sobre la totalitat de les aigües de Shatt-el-arab, frontera amb l'Iran, en una extensió aproximada de 90 Kms. i s'establí la línia frontera en el bell punt mig de la via fluvial, costum que, per altra banda, no és nou en els tractats i compromisos internacionals. Cal destacar que aquesta decisió representa una important concessió per part de l'Iraq ja que el riu seria l'única sortida al mar per part de l'Iraq i en canvi l'Iran domina, amb la seva costa, tot el golf Pèrsic per una banda fins al mar d'Aràbia i, per tant, el control del Golf. Aquesta concessió venia equilibrada amb el compromís per part d'ambdues nacions d'acord de no interferir cada una d'elles en els afers del país contrari. Aquesta compensació tenia molta importància per a l'Iraq, ja que feia temps s'enfrontava a la rebel·lió Kurda dins de casa seva i era patent que l'Iran ajudava els rebels i tot el conjunt posava en una situació molt perillosa el règim Baasista; aquest tractat era considerat molt important per ambdues parts i el fet que es deixés de complir una de les condicions representava que aquest deixava d'existir; és a dir, era un acord total. Cal destacar que era clar que l'Iraq deixava la preeminència iranianiana en el golf Pèrsic, encara que, per altra banda, l'Iraq es proveï contínuament d'armament per compensar aquesta situació d'avantatge de l'Iran. En aquells moments l'Iran va fer el que s'havia compromès i va deixar d'ajudar els rebels Kurds, amb la qual cosa l'Iraq acabà de moment amb aquest problema. És evident, per altra banda, el compromís que havien agafat temps ençà els EEUU amb l'Iran, al qual havien convertit en una de les nacions més fortes, amb un exèrcit i armament dels més poderosos de l'indret. Els interessos a nivell internacional hom creia que estaven resguardats de qualsevol contingència, com tot el que representava per als EEUU la proximitat de l'URSS, frontera amb l'Iran, la possible presència en el golf de la qual semblava salvada; és important tenir en compte que malgrat que l'Iran s'hagués compromès a tornar les posicions de Zain al Qaws i Saif Saad, que havien estat donades a l'Iraq en l'acord de febrer del 1975, en les darreries del 1979 va anar creixent una permanent mobilització per part de l'Iran, el qual es negava a tornar-les. Aquest país va bombardejar amb l'artilleria i aviació pous petrolífers i ciutats frontereres.

És important tenir present que després de la Revolució Iraniana les bases nord-americanes varen ser desmunta-

des i es procedí a expulsar un bon nombre d'assessors i consellers americans. Es va acabar el subministrament de material de guerra i armament que els EEUU facilitaven des de feia temps i es van trencar definitivament els contractes, mentre que el govern revolucionari depurà l'exèrcit. Tot això dins del terreny militar; en d'altres, com en l'econòmic, es procedí a la nacionalització de la indústria del petroli i totes els seus derivats i no cal dir que en matèria de política de relacions exteriors va enfortir els seus lligams d'amistat amb els pobles musulmans de tipus progressista tals com Síria i Líbia; donar suport a la causa palestina és una altra de les seves intencions, tallà les seves relacions amb Israel i Sud-Àfrica i quan fou necessari facilità gratuïtament el petroli que calia per a les tropes siries que estaven al Líban en el 1986, a la vegada que hi envià forces de voluntaris per ajudar a la lluita d'alliberament del poble libanès.

Altres episodis importants serien la qüestió de l'atac i ocupació de l'ambaixada dels EEUU, el fracàs de l'operació Carter per tal de posar en llibertat els membres de l'ambaixada i per últim l'escàndol de l'Irangate; és clar que després de la caiguda del Xa les condicions havien canviat, i molt, en aquest indret estratègic i per tant perjudicaven els interessos econòmics i polítics dels EEUU en aquestes zones. Fou el 22 de setembre del 1980 que les tropes iraquianes envaïren el país veí.

Aquesta invasió, que tenia com a motiu fonamental unes reivindicacions territorials, va fer creure a molts que, en una etapa del règim iranià de total reestructuració interna i afegits els problemes de setge que li presentava els EEUU, l'Iran no tindria capacitat per resistir la invasió ni que podria aconseguir controlar la sortida del golf.

Des del seu inici, aquesta guerra agradà a molts, contraris i fins i tot alguns que es deien amics del Règim Iranià. Les declaracions fetes en aquells moments són molt explícites; sols caldria citar les del president Carter en les quals comentava que ja era hora que el règim iranià entrés en raó i que potser després d'aquest atac podria ser que ho fes. És evident que els interessos dels EEUU són els de mantenir un vigilant del golf al seu servei; per tant, no abandonaran aquesta possibilitat i, posteriorment, a través d'accions diplomàtiques i venda d'armament, com és el cas de l'Irangate, no s'esgoten els intents de salvaguardar els seus interessos a qualsevol preu.

En aquells moments del 1980 es veia la possibilitat que Saddam Hussein, el president iraquí, assumís el paper de líder del món àrab en el golf i fins i tot

a la resta del moviment no-alineat; era clara la posició perduda per Egipte en aquest sentit ja que després de la firma, el 1978, dels acords de Camp David la seva situació havia quedat molt malmesa; visió equivocada, càlculs mal fets han demostrat, al pas dels anys, que el règim iranià no ha estat destruït com es pensava i, per contra, últimament ha passat de ser envaït a recuperar les posicions perdudes dins les seves fronteres per guanyar-ne d'altres en territori iraquí. Per altra banda, és l'Iraq el qui es troba en una posició incòmoda no obstant ser ajudat per les potències occidentals.

Era a primers del 1986 quan l'Iran va llançar la seva primera gran ofensiva contra les posicions iraquianes, després que s'hagués desenvolupat la batalla dels aiguamolls de Howeizieh; els iranians varen creuar les línies enemigues per la part més extrema del sud del front i varen travessar el Shatt-el-arab, prengueren el port de Fao i avançaren cap a la frontera de Kuwait per poder aïllar l'Iraq i negar-li, així, qualsevol accés directe o d'altra mena al golf. Posteriorment es produí un altre atac en la part nord per tal d'envestir en direcció a la ciutat de Soleymanieh, encara que, en aquesta ocasió, l'esforç no es va veure correspost i l'avenç no va ser tan important com l'anterior: sols s'aconseguien unes quantes posicions favorables i una petita quantitat de quilòmetres quadrats.

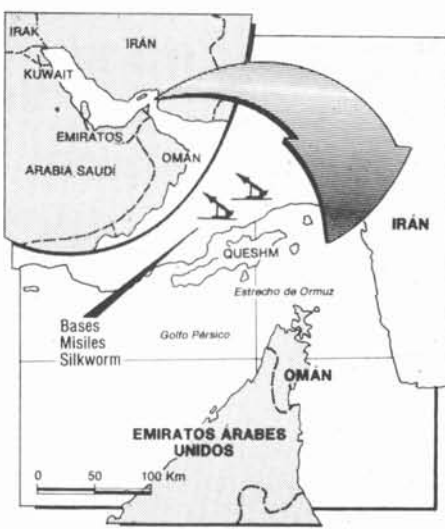
Situació incòmoda la que es desenrotlla i això ja era patent abans d'aquestes últimes accions. Cal anar a la fi dels primers quatre anys de guerra per tal que Saddam Hussein demani negociacions de pau davant del fracàs de l'estratègia de guerra ràpida que s'havia plantejat i amb els iranians a punt de creuar les fronteres; no és casualitat que Henry Kissinger també cregui que ha arribat el moment de proposar un pla de pau ja que, amb paraules d'ell, dirà que «Occident ha d'impedir la desfeta de l'Iraq», perquè una victòria iranià seria un desastre polític d'incalculables conseqüències, ja que significaria augmentar el pretigi del radicalisme del fundamentalisme islàmic anti-occidental.

L'Iran no accepta aquestes propostes de pau i la guerra continua. No sols ha recuperat els territoris ocupats per l'Iraq el 1980, sinó que les seves forces estan molt a prop de la segona ciutat en importància del país, des d'on surt el seu petroli al golf, Bàssora.

Batalla política-Batalla militar

El desplegament de la força naval nord-americana en el golf Pèrsic aquest darrer estiu ha estat argumentat pels EEUU com un intent per protegir la lliure circulació del petroli que exporta Ku-

Localització del conflicte del Golf Pèrsic.

wait en aquest indret i així deixar lliure al tràfic l'estret d'Ormuz; si s'interromp el subministrament de petroli del golf Pèrsic, Europa i Japó promouran l'augment de preus d'altres fonts d'abastiment, amb la qual cosa es tornarà a crear una nova espiral inflacionària com ja va succeir la dècada passada —segons el senyor Kissinger—. Està clar per als dirigents nord-americans que la victòria de l'Iran soccavaria l'estabilitat econòmicopolítica i econòmica global, però no la descarten, així com es dignen a dir que una victòria de l'Iraq, «resultat bastant improbable», li donaria força per tornar a donar suport al terrorisme i pressionar els Estats Àrabs moderats, entre ells Kuwait, el qual, no obstant les seves diferències amb l'Iraq, des del 1980 es posa al costat d'aquest en la seva lluita contra l'Iran.

Hem de tenir en compte que la Casa Blanca, des de la caiguda del Xa, ha sofert un seguit de fracassos tals com, el primer de tots, l'enderrocament del seu gendarme dins la regió, l'ocupació de l'ambaixada, la presa dels ocupants com a ostatges, el fracàs de l'intent de rescat, la mort de més de 200 marines al Líban per l'atemptat al quarter general d'aquests a Beirut, el segrestament dels residents americans al Líban, l'escàndol de l'Irangate i l'atac als vaixells del golf darrament. Tota aquesta continuïtat col·lecció de malencerts l'ha deixat en mal paper davant del grup de països àrabs moderats.

La Casa Blanca du a terme una batalla política que en aquests moments està a punt de convertir-se directament

en militar i no indirectament, com fins ara, a través de l'Iraq.

Aquest és un problema important per a Nord-Amèrica perquè una vegada més s'endinsa en un món que creu poder conèixer i analitzar, i treure'n conclusions que, a l'hora de la veritat, seran ben diferents: per una banda, la desconexió i incomprensió del món islàmic en les seves característiques i idiosincràsia i, per altra, oblidar que posar setge a la revolució iranià no està donant en aquest cas els resultats esperats, encara que no és la primera vegada que això succeeix, és a dir, està creant un sentiment nacionalista i fins i tot ara l'oposició no vol perdre la guerra. Pel que fa a les característiques pròpies del món musulmà, hem conegut a través de la història nombrosíssims canvis polítics i la relació entre les nacions ha seguit un ritme diferent, en molts dels casos, del que s'estila a occident; és curiós ressaltar que, tot i haver succeït els incidents de la Meca, es mantenen relacions diplomàtiques entre l'Iran i l'Àrabia Saudita, i, per altra banda, encara que la república islàmica tingui obertes les ambaixades a l'Iraq i Kuwait, és impossible, com es veu, entendre per part d'alguns països d'occident la complexitat d'aquest món de l'Orient Mitjà on el que avui intenta eliminar físicament l'altre, demà és el seu amic; és a dir, els germans d'avi són enemics irreconciliables demà i viceversa, on tot pot tenir un doble o un triple sentit i, és curiós, són els EEUU i França els qui han trencat relacions diplomàtiques. Cada vegada més va apareixent la batalla militar d'una manera estudiada; la Casa Blanca va adquirint protagonisme i, des d'una posició d'escorta dels vaixells petrolers, veiem que s'està passant a l'atac i, per tant, a l'enfrontament directe amb un país àrab així com, pel coneixement dels esdeveniments, en una defensa i atac armats totalment partidistes; cal no oblidar que, segons les mateixes fonts nord-americanes, des de l'inici de la guerra naval han estat atacades unes 320 embarcacions, de les quals 20 ho han estat per l'Iraq. Cal afgir-hi els atacs a les terminals petroleres de l'Iran amb la qual cosa les seves interferències a l'abastiment global del petroli han estat més importants que les del contrari. És a dir, els Estats Units, defensant el principi de llibertat de navegació, estan protegint el costat que més obstacles hi posa. ■

Enric Crusat i de Abaria

La nacionalització de la banca escalfa encara més la violenta situació social

LA GOTA QUE POT FER VESSAR EL PERÚ

El passat dia 28 de juliol, Alan García, el president més jove de tota l'Amèrica Llatina, amb només 36 anys, i el més votat de tota la història del Perú, amb un 53% dels vots, va promoure la iniciativa més arriscada i més difícil de la seva vida. Coincidint amb el dia de la Independència, segon aniversari de la seva presa de possessió presidencial, el cap d'estat peruà va anunciar la seva decisió de nacionalitzar la banca privada, concretament deu bancs, setze companyies d'assegurances i sis entitats financeres. Al cap d'un mes i mig d'intenses sessions de debat parlamentari els legisladors peruans van aprovar la llei de nacionalització bancària.

A partir d'aquell moment, als tres grans problemes del Perú: el narcotràfic, la guerrilla de Sendero Luminoso i l'amenaça colpista, s'hi va sumar el de la mobilització de la patronal bancària contra el govern de Lima. Durant tot l'agost i setembre, un gran nombre de manifestacions i actes públics de protesta, promoguts per les altres instàncies del poder financer peruà, van dividir el país. Els banquers havien decidit fer front a la llei nacionalitzadora de la banca i algun d'ells, com ara el president del Banc Mercantil —un dels més importants del Perú— i de l'Associació de Bancs, Francisco Pardo Mesones, va arribar a l'extrem de tancar-se durant dotze dies, del 28 de setembre al 9 d'octubre, dins el seu despatx de l'entitat bancària que presideix, amenaçant d'utilitzar la força física en defensa del que considerava propietat privada i exclusiva.

De seguida, l'actitud combativa de la banca va tenir un defensor a ultrança en l'escriptor peruà Mario Vargas Llosa, que va assumir el lideratge de l'oposició contra la nacionalització bancària. El gran prestigi intel·lectual de Vargas Llosa a tot el món va contribuir a donar més ressò a la seva argumentació contra la llei nacionalitzadora, que va fonamentar en el perill de desestabilització democràtica del Perú. Segons Vargas Llosa, quan en un país tan feble des del punt de vista econòmic, on a més els límits de l'estat i del govern es confonen massa sovint a causa de l'escàs arrelament de les institucions democràtiques, l'executiu acapara tot el potencial de la seva economia, llavors s'estan creant les condicions adequades per abocar-lo al daltabaix totalitari. Seguint el fil d'aquesta argumentació, Vargas Llosa ha acabat augurant fins i tot la transformació del govern «aprista» del

Perú en un model calcat de l'executiu «priista» mexicà, al qual considera el símbol més clar d'una democràcia totalitària. Tot i això, Vargas Llosa acceptà que el president francès, François Mitterrand, adoptés una decisió de les mateixes característiques a la d'Alan García, perquè considera que la fortalesa de l'estat francès, tant des del punt de vista econòmic com democràtic, no es podia veure hipotecada per les directrius d'un govern socialista de caràcter contingent.

L'herència d'Alan

Sigui com sigui, però, la interpretació que fan Vargas Llosa i la banca peruana de la iniciativa d'estatalització bancària contrasta amb la d'Alan García. Segons ell, no es tracta d'altra cosa que d'avançar un pas més en el procés de reformes que ha impulsat al Perú des que va arribar a la direcció de l'estat el juliol de 1985. En aquell moment el Perú estava a la bancarrota, amb gairebé dos bilions de pesetes de deute extern i completament atrapat per una taxa d'atur del 55% de la població activa, a més d'un índex d'inflació del 150% anual, amb una renda per càpita de sis-cents dòlars escassos. Un estat de coses generat tant per la mala gestió de les anteriors administracions com per la desigualtat en la distribució de la riquesa, atès que el 10% de la població acumula el 50% dels ingressos estatals, mentre el 20% de població més pobre no arriba a l'1%. Unes quantes dades, per tant, que demostren l'angoixant situació econòmica que va heretar l'actual president peruà i que continua persistint malgrat una certa recuperació, que l'any passat feia preveure un horitzó de futur més esperançador, amb l'incre-

ment de més del 8% del Producte Interior Brut i la reducció de la taxa d'inflació a més de la meitat, la qual se situava, però, encara en un 70%. Tot i això, la primera meitat de l'any actual, amb la pujada dels preus i la disminució de les reserves de divises, s'ha demostrat que es tractava d'una millora efimera i circumstancial. En aquest context de desolació econòmica, Alan García es va començar a enfrontar ja amb la gran banca internacional, al començament del seu mandat. Ho va fer arbitràriament la restricció en el pagament del deute extern, fins un màxim del deu per cent del total de les exportacions peruanes.

La mesura d'excepció del govern peruà envers el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial, per bé que va sorprendre el sistema financer internacional, no va estranyar gaire, en canvi, la banca local, que ja contemplava aquesta possibilitat des que Alan García havia arribat a la presidència i havia anunciat que compliria el seu programa electoral, començant per alliberar el seu país de la feixuga càrrega del deute extern. Per contrarrestar la duresa d'aquella decisió amb la banca internacional, Alan García comptava amb el suport de tots els peruans, que van acollir-la amb gran optimisme. Però l'aplaudiment i les mostres de satisfacció popular que van encoratjar el cap d'estat peruà en aquella ocasió, i que van refermar el president en la seva actitud de distancament controlat dels compromisos econòmics amb l'exterior, no s'han repetit ara a la mateixa escala ni de bon tros. El fet que Alan García no solament no tingués inclosa la nacionalització de la banca dins el programa electoral del seu partit, sinó que fins i tot l'hagués descartat en públic, ha començat a preocupar tant els sectors de població més benestants com les capes mitjanes, pels dubtes

que es comença a tenir sobre les veritaderes intencions del cap d'estat entorn del model de societat peruana.

Segons el propi testimoni d'Alan García, el que va fer-lo canviar d'opinió respecte a les seves intencions amb la banca local va ser la constatació que, malgrat que l'estat controlava el 80% dels serveis bancaris, qui realment exercia el control de l'economia, el desenvolupament, el crèdit i la inversió dins el país eren de fet quatre bancs amb interessos directes en unes quatre-centes empreses, un nombre que quadruplica el de la influència empresarial del propi govern. Prenent com a punt de referència les dades estadístiques del funcionament del sistema financer i bancari peruà, es confirma fil-per-randa la constatació de la primera autoritat peruana. Concretament, si bé l'estat controlava l'esmentat 80% dels serveis bancaris, la banca privada tenia un 52,4% del total de reserves i capital; un 51% del total de dipòsits i concedia quasi les tres quartes parts dels crèdits. Uns crèdits que la major part de vegades anaven a parar a les empreses que tenia sota el seu control. A més d'això, segons Alan García hi havia l'agreujant que la banca privada feia ús i abús de les seves atribucions negociant la compra de dòlars als narcotraficants, al mercat negre i evadint divises per valor de molts milers de dòlars. També, segons l'FMI, l'any 1984 es van evadir al Perú més de tres-cents mil milions de pessetes, una quantitat que d'altres fonts d'informació peruanes avaluen en més del doble.

El perill nacionalitzador

La situació insostenible de l'economia peruana que ara Alan intenta arranjar per la via expeditiva de la nacionalització de la banca, de la qual s'esperen uns beneficis a curt termini, corre el risc, malgrat tot, d'agreujar-se per tres raons. La primera seria pel perill que les relacions del Perú amb el sistema financer internacional, enormement tenses a

causa del problema del deute extern, no acabin interrompudes en sec, fet que impediria al país de captar noves fonts de finançament exterior per impulsar l'esforç d'inversió productiva. Pel que fa a la segona raó, es corre encara un risc més seriós de paràlisi del sistema financer peruà si, tal com acostuma a passar en aquests cassos d'intervenció estatal, no s'assegura al cent per cent un resultat eficaç de la gestió administrativa governamental.

En tercer i últim lloc, la forta dosi de crispació social que s'ha engendrat arran de la nacionalització bancària porta camí de crear noves dificultats afegides a les ja tradicionals, esmetades abans, del narco-tràfic, l'amenaça colpista i l'escalada terrorista de Sendero Luminoso.

Amb tot plegat, per tant, l'objectiu nacionalitzador del govern per donar fluïdesa als crèdits i fer augmentar així la demanada interior, amb l'increment del nivell de vida dels sectors socials més disminuïts econòmicament, amenaça d'acabar reportant un perjudici de més gran abast que aquest esperat benefici general entre la població peruana. Fins el punt que alguns sectors del règim «aprista», contraris a la nacionalització, consideren que els banquers peruans estan empenyent el país cap a una guerra civil que madura de fa temps amb el clima de violència política i social en augment. Uns mals auguris, els d'alguns dirigents «apristes», fets públics per tractar de forçar la marxa enrera en l'aplicació del decret de nacionalització, però que reflecteixen ben a les clares el delicat moment actual pel qual passa la democràcia peruana, que alguns ja qualifiquen, sobretot entre les capes de població mitjanes i altes, d'«aprocomunisme».

L'aliat que ja no ho és

Enfrontat de bon començament, com hem dit, a la banca estrangera pel problema del deute extern, Alan García vo-

lia comptar amb el suport d'un ampli front polític i popular intern que s'estengués des dels banquers fins a les capes de població més pobres. Aquest esquema li havia funcionat molt eficaçment durant la campanya electoral, en la qual cadascun hi va aportar el que tenia: els banquers, els seus diners per finançar la propaganda, i la resta de població els seus vots. D'aquesta manera, el cap d'estat peruà volia complir amb el lema que havia enunciat amb molta insistència durant la campanya electoral: ser el president de tots els peruans, un repte poc menys que impossible en un país escindit en massa conflictes socials, ètnics i fins i tot culturals.

I semblava que ho havia aconseguit, perquè les altes esferes del poder econòmic peruà estaven disposades a consentir-ho amb l'única condició que el govern mantingués separats els àmbits polític i econòmic, amb la qual cosa l'executiu de Lima va estar d'acord en un primer moment. El primer contratemps que la banca va encaixar, això sí, sense sobresalts, va ser la campanya de García contra el deute extern, que suposava el començament del desprestigi del sistema financer local. El segon, el decret de nacionalització, ja va consagrar la ruptura de l'ampli front social que Alan García havia teixit al seu entorn. Es tractava de la primera iniciativa del govern «aprista» que afectava de forma significativa el sector social més privilegiat, que hi va respondre sense intermediaris. Prescindint de les organitzacions polítiques tradicionals de l'oposició, el sector bancari va crear una corporació per agrupar tots els gremis empresarials, els grans i mitjans empresaris, comerciants, miners i industrials —el CONCFIEP—, que des del primer moment va posar-se a primera línia de l'enfrontament. La seva única exigència era que el govern retirés el decret d'estatalització i admetés públicament el seu error. Res d'això no es va aconseguir i el conflicte, per tant, continua. ■

Jordi Duch i Sesplugues

L'Eix París-Bonn

UN LABORATORI MILITAR CAP A L'EUROPA DEL 2.000

L'Eix París-Bonn pren solidesa després de l'acord de desarmament entre les dues grans potències. Europa occidental, el teatre clàssic d'operacions, vol assegurar-se davant els potencials adversaris, però dificultats financeres, vincles massa forts amb els aliats americans —OTAN— i diverses reticències entre els propis països europeus fan que la solidesa de l'Eix sigui, ara per ara, un experiment.

En els darrers mesos es parla insistentment de l'Eix París-Bonn. L'eix estaria sota el comandament francès i estaria format per una brigada franco-alemanya. És més, el president de la República francesa, François Mitterrand, després de no poques entrevistes amb diverses personalitats de la vida política alemanya, ha anunciat que en vistes del 25è aniversari de l'acord d'amistat franco-alemany, el proper gener del 88 ha d'estar definit el Consell de Defensa comú i perfilades ja algunes unitats militars mixtes.

La defensa a Europa ha rebut una sotragada arran de la signatura de l'acord de desarmament entra els EUA i l'URSS. La retirada dels Euromíssils de l'occident d'Europa ha deixat el vell continent en mans de l'adversari potencial: la Unió Soviètica i el Pacte de Varsòvia.

Els acords de peu han estat firmats pels dos pols de potència actuals a causa, fonamentalment, de dos fets. El primer, i prou significatiu: les conseqüències de «l'Iranganate» per als EUA. Calia que els nord-americans fessin un impuls en la política exterior per tal de mantenir la imatge, la bona imatge vers l'obtenció de la pau arreu del món. A més a més, el president Reagan, per la seva baixa cotització en el *ranking* de popularitat, havia de preparar el camí per al proper candidat republicà en vistes a les properes eleccions a la Casa Blanca l'any vinent. L'altre aspecte és la nova imatge de la Unió Soviètica, amb un Gorvachev que, per alguns, resulta gairebé «revolucionari». Amb la «perestroïka» i el rejuveniment dels màxims dirigents soviètics ha estat possible la negociació i reducció d'armament. Cal veure, però, tot el procés d'aquesta reducció donat que, en relacions internacionals, qualsevol fet que afecti una d'aquestes dues potències pot malmetre tot allò parlat en diversos mesos.

La realitat és que a partir d'ara la de-

fensa europea ha quedat certament desprotegida i desequilibrada front a les forces del Pacte de Varsòvia. Per aquest motiu resorgeix la possibilitat de prendre alguna iniciativa al camp d'operacions: al teatre europeu.

Aquest és el motiu perquè un dels països més «forts» d'Europa, França hagi pres la iniciativa. Tot s'ha de dir, però: França no pertany al braç militar de l'OTAN, la qual cosa li dona més capacitat de maniobra de cara als aliats europeus i també als EUA.

De ben segur, l'inici d'una futura força europea ha de passar per París i Bonn ja que altres aventures ara per ara són del tot allunyades de la realitat. Darrerament també s'ha parlat de la Unió Europea Occidental (EUO), però per la seva història, resultats i el futur immediat, tot fa pensar que és una organització sense vida per no dir morta. Malgrat que s'intenti de refer la Carta, o que es faci una codificació dels seus objectius, la previsió és del tot poc airda i especulativa.

El millor projecte que s'ha realitzat fins ara de cooperació europea és EUREKA. La iniciativa també fou francesa; cal prendre'l com a referència per tal de copiar les característiques positives d'aquest i treure'n les errònies de cara a la futura força europea.

Tal com s'ha dit abans, la possible força europea o la defensa europea hauria de començar a partir de l'Eix París-Bonn. No obstant això, per tal de clarificar postures, abans cal treure l'entrellat a una incògnita essencial: la futura defensa europea passa a ésser una apèndix de l'anomenada defensa occidental —l'OTAN— o bé es preveu que sigui autòctona i, per tant, finançada per i des d'Europa?

Chirac, primer ministre francès, ha dit recentment que cal tenir cura que «mesures simbòliques no decebin els qui n'esperen molt (d'aquest projecte París-

Bonn) o que servissin de pretext per a aquells que poguessin estar temptats de posar en entredit la nostra posició original a l'Aliança Atlàntica». És a dir, el projecte pot ésser una arma de doble tall; podria passar que, amb la iniciativa francesa, més que separar Alemanya, Gran Bretanya o Espanya i Itàlia de l'OTAN, fos la pròpia França la que s'acostés més a l'Aliança militar.

Per tant, doncs, hores d'ara encara no s'ha definit la previsió de cara al futur de si la força europea estaria al marge de l'estructura OTAN; tot fa pensar que el vell continent està condemnat a continuar amb la firma de Washington i amb els dos països que no pertanyen —geogràficament parlant— al continent europeu.

Inviabilitat de l'Eix

Posar en marxa un sistema defensiu europeu sota l'autonomia d'aquest continent és una tasca difícil, per no dir poc probable, hores d'ara. Hi ha diversos punts que així ho demostren. Un primer aspecte és el finançament. En el finançament de l'OTAN, els membres haurien d'aportar el 3 per cent del pressupost cada any, la qual cosa no s'ha fet a pràcticament cap país; això ja ens demostra la dificultat que representaria als països europeus pel que fa a la força europea.

Una altra dificultat és que, encara que diversos països europeus estiguessin d'acord a mantenir la força europea mixta, igualment hi hauria una inferioritat militar respecte al Pacte de Varsòvia. Hi ha també algunes reticències amb el propi Eix. La RFA té vincles econòmics, i militars molt importants amb els EUA; quina seria la reacció de Nord-Amèrica si el projecte París-Bonn, curiosament, anés per bon camí i trenqués tot tipus d'obstacles? Com es pot enten-

dre que l'Administració de Londres que, tradicionalment, és pro-nord-americana, se'n desvinculi i intensifiqui l'apropament amb París i la coordinació de la seva força nuclear amb França, amb qui tradicionalment no hi ha hagut relacions gaire cordials? O és que Londres, amb la conjuntura econòmica que travessa, es pot permetre el caprici de finançar l'OTAN i una defensa europea independent? I el mateix podríem dir en altres països que, ara per ara, formen part de l'OTAN, bé en la branca civil com en la militar.

La intervenció de la Unió Soviètica a l'Afganistan l'any 1979 i els Euromíssils, que van fer tant enrenou, podien recordar la guerra freda. En aquella època, la situació era encara més tensa que

ara. Ronald Reagan acabava d'aconseguir la presidència dels EUA i tot feia preveure que seria un «home dur» quant a la política exterior. Per l'altra banda, Breznev encapçalava un bloc rovellat i a primera vista perillós, amb la possibilitat de fer front davant qui fos.

Els responsables de la discussió, reflexió i execució dels programes militars s'han trobat davant d'un element imprevisible als inicis dels anys 80: els pacifistes. El desenvolupament d'un front pacifista a Europa, amb contínues crítiques, manifestacions, protestes, encadenaments i tot tipus d'activitats per tal d'impedir la proliferació d'armament al nostre continent, ha xocat frontalment amb que els qui pensen que, per aconseguir la pau, s'han de fabricar armes.

Un altre aspecte de discussió internacional és que en el camp del diàleg nord-sud no s'ha avançat gairebé gens. Aquests dos punts, sumats a la nova imatge pacifista de la Unió Soviètica, fan l'efecte, de cara a l'opinió pública, que caldria destinar més diners a altres causes que no pas a una defensa alternativa a l'OTAN. D'aquesta reflexió, els governs occidentals europeus en són conscients i per tant, doncs, hauran de planificar el futur laboratori militar europeu d'acord amb les circumstàncies. Això no vol dir altra cosa que l'Eix París-Bonn és un començament, un inici; però on porta realment...? ■

Ramon Roca i Ribó

PARÍS-BONN: MANIOBRES CONJUNTES EN SÒL ALEMANYA

Les maniobres conjuntes entre la RFA i França, realitzades el passat mes de setembre en sòl alemany i batades amb el nom de «pardal audaç», són força xocants donat el gran nombre d'efectius desplegats. La Força d'Acció Ràpida (FAR) francesa va poder exhibir-se davant els potents carros de combat alemanys. La FAR està preparada per intervenir a qualsevol lloc del món d'una manera ràpida i eficaç. No obstant això, en les passades maniobres es va demostrar que ben just si aconseguí els objectius. Després de la sumptuosa demostració i de la pausada reflexió, hom pensa que les maniobres de «pardal audaç» són un autèntic «muntatge» on els bons resultats mancaren de totes totes.

La defesna francesa pot ésser important quant a efectius nuclears, però en les dites maniobres, els efectius convencionals eren a hores llum de la major part d'efectius alemanys. Un altre aspecte contradictori entre les polítiques defensives d'ambdós països és que els alemanys creuen que si són derrotats en un eventual xoc per part de l'Est, França no podria fer-hi gran cosa per tal d'evitar la desfeta. Al mateix temps, el paper de l'estat francès seria estar a la reraguarda per donar suport a una possible penetració de l'adversari pel sud de la RFA. Caldria fer una anàlisi de si val la pena mobilitzar tants homes i armes per defensar un eventual atac al

sud de l'Alemanya federal. En les maniobres franco-alemanyes han intervingut 80.000 homes, s'han utilitzat més de 20.000 vehicles, més de 400 helicòpters, avions, etc. Per altra banda, els conreus han estat parcialment destruïts,

els pagesos bàvars han quedat esgarriats dels sorolls i es pot parlar de més de 60 ferits i 4 morts ■

R.R.R.

OTAN		
Soldats		2 600 000
Divisions equivalents		90
Carros de combat		19 600
Avions de combat, interceptors, reconeixement i bombarders		3 260
Artilleria (peces)		14 200
Helicòpters d'assalt		650
Armes antitancs		13 370
Vehicles blindats per a transport de personal		32 850

PACTE DE VARSÒVIA		
Soldats		4 000 000
Divisions equivalents		133
Carros de combat		32 000
Avions de combat, interceptors, reconeixement i bombarders		6 310
Artilleria (peces)		23 000
Helicòpters d'assalt		960
Armes antitancs		18 000
Vehicles blindats per a transport de personal		38 000

Les forces del Pacte de Varsòvia són substancialment superiors als efectius de l'OTAN.

dre que l'Administració de Londres que, tradicionalment, és pro-nord-americana, se'n desvinculi i intensifiqui l'apropament amb París i la coordinació de la seva força nuclear amb França, amb qui tradicionalment no hi ha hagut relacions gaire cordials? O és que Londres, amb la conjuntura econòmica que travessa, es pot permetre el caprici de finançar l'OTAN i una defensa europea independent? I el mateix podríem dir en altres països que, ara per ara, formen part de l'OTAN, bé en la branca civil com en la militar.

La intervenció de la Unió Soviètica a l'Afganistan l'any 1979 i els Euromíssils, que van fer tant enrenou, podien recordar la guerra freda. En aquella època, la situació era encara més tensa que

ara. Ronald Reagan acabava d'aconseguir la presidència dels EUA i tot feia preveure que seria un «home dur» quant a la política exterior. Per l'altra banda, Breznev encapçalava un bloc rovellat i a primera vista perillós, amb la possibilitat de fer front davant qui fos.

Els responsables de la discussió, reflexió i execució dels programes militars s'han trobat davant d'un element imprevisible als inicis dels anys 80: els pacifistes. El desenvolupament d'un front pacifista a Europa, amb contínues crítiques, manifestacions, protestes, encadenaments i tot tipus d'activitats per tal d'impedir la proliferació d'armament al nostre continent, ha xocat frontalment amb que els qui pensen que, per aconseguir la pau, s'han de fabricar armes.

Un altre aspecte de discussió internacional és que en el camp del diàleg nord-sud no s'ha avançat gairebé gens. Aquests dos punts, sumats a la nova imatge pacifista de la Unió Soviètica, fan l'efecte, de cara a l'opinió pública, que caldria destinar més diners a altres causes que no pas a una defensa alternativa a l'OTAN. D'aquesta reflexió, els governs occidentals europeus en són conscients i per tant, doncs, hauran de planificar el futur laboratori militar europeu d'acord amb les circumstàncies. Això no vol dir altra cosa que l'Eix París-Bonn és un començament, un inici; però on porta realment...? ■

Ramon Roca i Ribó

PARÍS-BONN: MANIOBRES CONJUNTES EN SÒL ALEMANYA

Les maniobres conjuntes entre la RFA i França, realitzades el passat mes de setembre en sòl alemany i batades amb el nom de «pardal audaç», són força xocants donat el gran nombre d'efectius desplegats. La Força d'Acció Ràpida (FAR) francesa va poder exhibir-se davant els potents carros de combat alemanys. La FAR està preparada per intervenir a qualsevol lloc del món d'una manera ràpida i eficaç. No obstant això, en les passades maniobres es va demostrar que ben just si aconseguí els objectius. Després de la sumptuosa demostració i de la pausada reflexió, hom pensa que les maniobres de «pardal audaç» són un autèntic «muntatge» on els bons resultats mancaren de totes totes.

La defesna francesa pot ésser important quant a efectius nuclears, però en les dites maniobres, els efectius convencionals eren a hores llum de la major part d'efectius alemanys. Un altre aspecte contradictori entre les polítiques defensives d'ambdós països és que els alemanys creuen que si són derrotats en un eventual xoc per part de l'Est, França no podria fer-hi gran cosa per tal d'evitar la desfeta. Al mateix temps, el paper de l'estat francès seria estar a la reraguarda per donar suport a una possible penetració de l'adversari pel sud de la RFA. Caldria fer una anàlisi de si val la pena mobilitzar tants homes i armes per defensar un eventual atac al

sud de l'Alemanya federal. En les maniobres franco-alemanyes han intervingut 80.000 homes, s'han utilitzat més de 20.000 vehicles, més de 400 helicòpters, avions, etc. Per altra banda, els conreus han estat parcialment destruïts,

els pagesos bàvars han quedat esgarriats dels sorolls i es pot parlar de més de 60 ferits i 4 morts ■

R.R.R.

OTAN		
Soldats		2 600 000
Divisions equivalents		90
Carros de combat		19 600
Avions de combat, interceptors, reconeixement i bombarders		3 260
Artilleria (peces)		14 200
Helicòpters d'assalt		650
Armes antitancs		13 370
Vehicles blindats per a transport de personal		32 850

PACTE DE VARSÒVIA		
Soldats		4 000 000
Divisions equivalents		133
Carros de combat		32 000
Avions de combat, interceptors, reconeixement i bombarders		6 310
Artilleria (peces)		23 000
Helicòpters d'assalt		960
Armes antitancs		18 000
Vehicles blindats per a transport de personal		38 000

Les forces del Pacte de Varsòvia són substancialment superiors als efectius de l'OTAN.

AMÈRICA CENTRAL

Intent victoriós d'Amèrica Central de sortir-se de les mans dels Estats Units i de pacificació de la zona.

ESQUIPULAS II

El propassat dia 7 d'agost acabà a la ciutat de Guatemala la cimera de presidents de república dels països centramericans, els quals, continuant el procés negociador iniciat el mes de maig passat, van donar forma a un acord que obre possibilitats, encara que difícils, per arribar a aconseguir la pau en aquest sector d'Amèrica; el text de l'acord porta la firma dels presidents de Costa Rica, Guatemala, El Salvador, Nicaragua i Hondures.

És clara la influència que tingué Contadora, malgrat el seu fracàs, ja que en aquests moments Esquipulas II en recull elements i sobretot voluntat per arribar a un acord que estabilitza i dóna pau i progrés a aquest indret. La cimera ha estat carregada de dificultats, constantment nascudes en la potència veïna del nord, la qual, això no obstant, aquesta vegada, i en principi, ha vist ofegades les seves intencions; també ha significat l'inici clar d'un intent d'independització de la influència i direcció constants dels EEUU en aquesta zona del món, en la qual tant de temps han estat més protagonistes que els mateixos habitants.

Esquipulas II es basa fonamentalment en el pla presentat pel President de Costa Rica, Óscar Arias, i també guarda en el seu redactat elements importants de la declaració d'objectius de l'anomenat «grup de Contadora» format per Mèxic, Veneçuela, Colòmbia i Panamà, el quals no estalviaren esforços, com a grup mitjancer, per aconseguir un consens entre els principals bel·ligerants i reunir-los tots l'abril del 83, a Panamà; malauradament, posteriorment s'ha vist que aquest intent no va donar els seus fruits per si mateix, contràriament a l'anomenat pla Arias, que, de moment, ha aconseguit veure la llum a través d'aquest acord. Cal remarcar que l'esforç de Contadora, encara que quatre anys més tard, no va ésser del tot inútil, i n'és una prova el fet que, lentament, per fi, i recollint elements d'ell, s'ha materialitzat en la firma del 7 d'agost.

Els Presidents del cinc països, en el redactat del seu acord, no es descuiden de remarcar que el seu esforç està alenat per la visionària i permanent voluntat de Contadora i el grup de suport en favor de la pau i que l'ajut de tots els governants i pobles del món, organismes internacionals i en especial la comunitat Econòmica Europea els ha donat forces.

Destaca per damunt de tot el sentiment de pau, que creuen i diuen que tenen el dret de conquerir en fer prevaler el diàleg per sobre de la violència i la raó per sobre de les rancúnies. Demanen a la Comunitat Internacional que se'ls respecti i ajudi perquè els seus esforços no siguin els únics i destaquen molt clarament que aquestes nacions tenen «camins centramericans per a la

pau i el desenvolupament», intent de deixar clar i constatar que són els propis països centramericans els que han de construir el seu futur. No hi falta una referència al fet que sense la pau no hi ha desenvolupament i que les dues coses són inseparables per a aquest fi. És clara la intenció de desplegar els principis de la Carta de les Nacions Unides, la de l'OEA i, entre d'altres, la Declaració d'Esquipulas i el projecte d'Acta de Contadora per a la pau i la cooperació a Amèrica Central, del 6 de juny de 1986. L'acord s'estableix en un preàmbul, onze punts fonamentals i unes disposicions finals en les quals s'explicita que els punts que formen l'acord són un tot harmònic i indivisible, així com l'obligació d'acomplir simultàniament tot l'acordat en els terminis que s'estipulen.

En el primer punt, que es titula «Reconciliació Nacional», es destaquen tres apartats que parlen de diàleg, Amnistia i Comissió Nacional de Reconciliació; per una banda s'està d'acord a efectuar accions de reconciliació nacional que permetin la plena participació popular en processos polítics de caràcter democràtic, creació de mecanismes que possibilitin, d'acord amb la llei, el diàleg amb els grups d'oposició, diàleg amb tots els grups desarmats d'oposició interna i amb aquells que s'hagin acollit a l'amnistia. D'altra banda, emissió de decrets d'amnistia que establiran totes les disposicions que garanteixin la inviolabilitat de la vida, la llibertat en totes les seves formes, els béns materials i la seguretat de les persones. Les forces irregulars, per la seva banda, hauran de posar en llibertat les persones que estiguin en el seu poder. La Comis-

sió Nacional de Reconciliació tindrà la funció de vigilar la vigència real del procés de Reconciliació, la verificació dels compromisos sobre amnistia, cessament del foc, democratització i eleccions lliures; l'acord explicita clarament terminis d'actuació de la comissió i membres que n'han de formar part.

En el seguit de deu punts que completen l'acord hi ha una clara exhortació a la fi de les hostilitats i un compromís per part de tots els signants per fer-lo efectiu dins del marc constitucional.

Pel que fa a la democratització, hi ha un compromís per impulsar un procés democràtic pluralista i participatiu que implicarà, entre d'altres, el dret de totes les nacions a determinar lliurement i sense intromissions externes de cap mena el seu model polític i social. Processos electorals honestos i periòdics, plena observança dels drets ciutadans. Perquè tot això pugui ésser possible hi haurà d'haver total llibertat per a la televisió, ràdio, premsa, per a tots els grups ideològics, sense censura prèvia, plena manifestació del pluralisme polític i lliure accés per part de les agrupacions polítiques als mitjans de comunicació, lliure mobilitat en el proselitisme, lliure associació i dret a fer manifestacions orals, escrites, o per televisió. Per altra part, els governs que tinguin en vigència l'estat d'excepció els hauran de derogar.

L'acord dedica un punt al tema de les eleccions lliures, les quals, diu, hauran d'ésser-ho, així com pluralistes i honestes. Així mateix s'incideix en la proposta de creació del Parlament Centramericà de la declaració d'Esquipulas del maig de 1986 i fins i tot s'estableix un termini

de 150 dies per fer el projecte, així com la simultaneïtat d'aquestes eleccions en el primer semestre de 1988; després d'efectuades aquestes eleccions es realitzaran a cada país, amb observadors internacionals i les mateixes garanties, terminis establerts d'acord amb les actuals constitucions per al nomenament de representants als municipis, congressos, assemblees legislatives i presidències de repúbliques.

S'està d'acord que els governs de la regió o extraregionals deixin de donar ajuda militar, logística, financera, de propaganda, d'armaments i equips a forces irregulars o a moviments insurreccionals; no hi és comprès l'ajut que es destini a la repatriació de les persones que hagin format part d'aquests grups ni l'eliminació del tràfic d'armes que, provenint de fora de la regió, va destinat a organitzacions o grups de caràcter desestabilitzador. Un punt important és el que tracta d'impedir l'ús del propi territori i no donar ni permetre suport logístic als qui intenten desestabilitzar els governs firmants.

El compromís que els governs dels cinc estats, juntament amb el grup de Contadora, continuïn les negociacions sobre els punts pendents d'acord, temes de verificació, seguretat, mesures a emprendre, la cooperació, democràcia i llibertat, la verificació y seguiment internacional de l'acompliment dels compromisos continguts en el document, i el calendari d'execució dels compromisos acaben de donar forma a l'acord d'Esquipulas II.

Sembla clara la intenció d'aquest acord que sobre el paper és o pretén ser clar i fins a cert punt honest. El que no està tan clar és que malgrat la signatura és evident que fins avui hi ha hagut països que han portat una dinàmica política i militar diferent a la que en aquest document s'expressa i es fa difícil de creure que, països tals com Hondures, El Salvador, Guatemala, de la nit al dia practiquin una política diferent de la que ens tenen acostumats de fa molt temps, sobretot pel que fa a les forces desestabilitzadores que s'hi entrenen i a la celebració d'eleccions lliures democràtiques; aquesta és una regió que ha de començar de nou. És difícil creure que, de cop i volta, les repúbliques centramericanes podran passar a practicar una política democràtica com s'explicita en l'acord. Malhauradament fa molts anys que, tot i els esforços en aquest sentit, hi ha hagut un seguit de règims dictatorials amb molt poques alternances democràtiques, i que consti que quan utilitzem la paraula «democràtica» cal entendre-la en relació als fets que han passat i per l'exemple d'alguns governs actuals als quals donem la categoria de democràtics, però sols ho són quan s'estableix una comparació amb

els governs del món desenvolupat que els envolten. Qualsevol altra comparança ens els allunyaria molt d'aquest concepte.

Es tracta d'un continu inici a la democràcia alternat per períodes majoritàriament de caràcter dictatorial.

És curiosa aquesta intenció d'acabar d'una vegada per totes amb el moment de desestabilització que està sofrint aquesta regió i està clar que no són solament els interessos dels Estats Units els que s'hi reflecteixen sinó també els interessos de les petites nacions veïnals que hi ha en joc; és diversa la constitució d'aquestes pseudo-democràcies i força dur el camí que es pretén fer. La revolució nicaragüenca ha estat un cop molt fort en aquesta regió acostumada al dictador imposat pel veí; que això succeís ha provocat, coses de la vida, que de cop i volta, i amb més intel·ligència que d'altres, els cacics centramericans es declarin més demòcrates que els que es van treure la dictadura de sobre ja fa uns quants anys amb l'esforç de tot un poble. I encara més, com que fins ara no s'ha pogut acabar amb aquesta

Si més endavant es pot fer quelcom més per eliminar-ne el focus, ja haurà arribat l'hora: aleshores potser els interessos ara aparentment distints seran no sols en el fons iguals sinó també en la forma.

L'onzè punt de l'acord, el que tracta del calendari d'execució de compromisos, ens dona la possibilitat de, mitjançant els terminis estipulats i en menys de mig any, començar a veure'n resultats.

És molt possible que, malgrat les intencions, sigui més difícil d'acomplir Esquipulas II per part de les altres nacions que no per Nicaragua; això és evident, ja que en el millor dels casos ho veu com un gran problema. Per la casa Blanca, l'acord topa frontalment amb els seus interessos a Amèrica Central; podria ésser que res no tornés a ser igual, i això esdevindria realment enutjós.

El pla Arias ha sofert durant el 1986 un seguit de pressions, dificultats, entrebancs, que no han estat prou forts i si ho han estat no han pogut evitar la signatura d'aquest acord el propassat mes d'agost. Ha estat un camí bastant

Els cinc Presidents centramericans a la cimera d'Esquipulas.

situació, que podria ser fins i tot contagiosa, es pretén, acceptant l'irremeiable, estabilitzar-la dins un marc que no sobri massa els petits països. És evident que els EEUU encara no ho veuen així. Estan molt per sobre d'aquests procediments i encara creuen d'allò més en la possibilitat d'acabar amb la revolució de Nicaragua i tornar aquest país a una situació més d'acord a les seves necessitats i esperances.

La continua reacció de la Casa Blanca en aquest tema no cal dir que és evident i contrària fins i tot a la signatura de l'acord, però no oblidem que per molt contrast que presenti amb la resta de governs firmants sempre hi haurà més lligams amb el gegant del nord que amb Nicaragua; és a dir, bones intencions però totes dirigides a aturar la influència de la revolució en els altres estats.

llarg i ple de dificultats; al principi de l'any, després de l'exposició del pla als enviats de Reagan, Arias va veure gairebé fracassar el seu intent, en fer creure, la Casa Blanca, que aquest pla exigia com a condició fonamental el diàleg entre sandinistes i la contra, informació que va presentar l'esmentat pla com si fos una postura totalment lligada a l'opinió dels EEUU. Després, fins i tot quan encara no estava prou clara la presència dels sandinistes, en les deliberacions, a la reunió de San José els presidents varen acabar de fer correccions al pla i, ja amb els resultats a la mà, Óscar Arias va iniciar una gira per promocionar el seu pla de pau. És evident que anà guanyant adeptes i també va recollir males voluntats, sobre tot dels EEUU, que veien venir que més tard o més d'hora, i tal com explicitava

AMÈRICA CENTRAL

l'acord, s'hauria de posar fi a l'activitat de la contra.

Dins la segona quinzena de juny el president Reagan va vetar la iniciativa d'Óscar Arias en una entrevista que varen tenir els dos mandatariis, ja que declarà que era del tot inacceptable interrompre l'ajuda militar de Nord-Amèrica a la contra de Nicaragua. És evident que aquesta opinió s'enfrontava a l'article cinquè del pla i, per altra banda, tornava a ser evident una vegada més que, malgrat tots els problemes que ha comportat la desviació de diners a la contra, l'administració de Reagan no estava disposada a abandonar aquesta política de setge econòmic, polític i militar que està duent a termes. Gairebé al mateix temps la diplomàcia americana treballava altres sectors; l'ambaixador volant per a Amèrica Central va anar al Salvador per pressionar José Napoleón Duarte. L'interès estava a aconseguir boicotejar la cimera de Presidents, la qual estava prevista per al 25 de juny a Guatemala. El President del Salvador va seguir les instruccions i aconseguí ajornar la cimera; no era res d'estrany: Napoleón Duarte depèn en tots els aspectes de la Casa Blanca i no sols era aquesta la raó ja que era evident que anar endavant amb el pla significava, per la seva part, començar a negociar amb la seva guerrilla.

És clar que el fet que es reuneixin en una cimera els països d'Amèrica Central, i per tímides que siguin les propostes, el veí del nord no pot tolerar aquests intents d'actuació independent per part dels que fins fa poc, i encara ara, hi estan sotmesos incondicionalment; el posen molt nerviós amb independència dels resultats que s'aconsegueixin.

És clar també que en aquells moments, i també en els actuals, hi ha dos interessos contraposats: vint milions de centramericans que d'alguna manera busquen la pau i, per altra banda, la gran potència veïna que fa els possibles perquè aquesta no es pugui realitzar.

Pel que fa a les nacions d'aquest indret, cal deixar clar que econòmicament estan molt desgastades: la temporada llarga de guerres, endeutament, lluites internes, desgavell econòmic ocasionat per l'escalada armamentista, estat de tensió, problema de refugiats, entrenament de forces per envair països veïns potser com a protagonistes directes d'aquest drama... Finalment, malgrat interessos altres vegades defensats, tot es dirigeix cap a la pau com a interès comú.

Dins de la labor de setge i dificultats que hi posa la Casa Blanca pel fet que la pacificació no sigui dirigida i determinada pels seus interessos polítics sobre el sector, hi ha la presentació d'un nou pla de pau que Reagan proposà el 5 d'agost, i tot això amb la pretensió que

aquest fos estudiat en la cimera que s'iniciava el dia següent. Aquesta acció va ser una sorpresa per als cancellers, els quals ja feia uns dies que preparaven la reunió dels presidents. Cal afegir que aquesta acció estava recolzada per la majoria demòcrata del Congrés; amb aquest gest, el president nord-americà pretenia arraconar tot el que s'anava a tractar en la cimera que responia a unes actituds que no estaven mediatitzades pels EEUU i naixien fora del seu control. Això els preocupava perquè potser seria la primera vegada que aquesta regió actuaria amb certa independència; cal afegir que, fins al moment de la cimera, hi ha hagut accions per part d'alguns països dirigides a posar a to certs aspectes del pla, entre ells Hondures.

El mateix dia 6, i per boca del president de Guatemala, Vinicio Cerezo (demòcrata-cristià), aquest es va dirigir a la premsa i es refermà en la voluntat i necessitat que les solucions, per arribar a uns acords, havien de ser protagonitzades pels mateixos centramericans; per altra banda, deia no creure que aquest pla de Reagan fos per boicotejar la cimera, però hi afegia que no ho faria i que confiava que les decisions que prendrien els presidents eren el que era realment important. Això d'una manera o altra influiria sens dubte en el conjunt de centres de poder de la nació americana.

La ingerència dels EEUU en aquesta negociació va ser arraconada i com tots sabem es va arribar a un acord, encara que dies després Washington desaprovà alguns dels seus punts; entre altres, digué que el termini de 90 dies per a l'aplicació dels acords el considerava molt llarg i que no es tractava amb suficient profunditat la necessitat de democratitzar Nicaragua. Altrament, la reacció a l'acord va ser molt favorable en els països europeus; Washington es trobà en una posició un tant incòmoda: ¿es podia fer enrera després que durant diversos anys s'havia insistit que ells donarien suport a qualsevol decisió que prenguessin sobiranament les nacions centramericanes?

El suport que van donar els països europeus, entre d'altres França, Gran Bretanya, Itàlia, d'alguns americans com Argentina, Uruguai, Canadà, aïllaren els Estats Units i aquests es veieren obligats a prendre unes mesures més cauteloses envers la situació. És molt probable que l'acció de Reagan en la presentació del pla tingués uns resultats contraris als esperats: potser era —varen pensar els presidents centramericans— molt poc digne sortir de la cimera amb les mans buides i deixar la situació en mans dels EEUU. Washington, des d'aquest moment, sols pogué aspirar a mantenir la contra i tot això amb els pro-

blemes que li suposaria per part del Congrés.

S'obre en aquesta regió un procés molt diferent del que fins ara ens té acostumats; els presidents volen la pau, rebutgen la intervenció estrangera i reconeixen el dret que té a existir la Nicaragua Sandinista.

Per altra banda hi ha un clar refús a la contra, la qual fins ara ha donat mostres de poca coherència i unitat d'enfrontament al règim de Managua; una contra que continuament està essent salvada de les seves crisis internes pels interessos del poderós veí, i no ha pogut obtenir cap èxit que la faci ser una autèntica força a Nicaragua.

Vuit dies després que se signessin els acords d'Esquipulas II, el president de Nicaragua s'anticipà a l'aplicació dels acords firmats; ell ha estat el primer que ha volgut comunicar a la nació la creació de la Comissió Nacional de Reconciliació a la qual s'ha incorporat l'arquebisbe de Managua, cardenal Obando; més tard s'anuncià la decisió de començar el diàleg amb l'oposició i l'oferiment s'indult als centramericans detinguts per activitats subversives; es procedí a autoritzar la reobertura del diari «La Premsa i l'establiment d'un alto-el-foc unilateral durant un mes a diverses zones del país.

Es pot dir que Daniel Ortega ha estat qui ha pres la iniciativa en tot aquest procés. El pla d'Esquipulas II ha entrat en una fase bastant interessant pel que fa a poder complir els terminis previstos. S'iniciaren les converses a San Salvador entre el Frente Farabundo Martí i Napoleón Duarte i l'alto-el-foc entre la guerrilla i el govern a Guatemala, encara que posteriorment s'hagin trencat les negociacions.

A tot això s'afegeix la concessió del Premi Nobel de la Pau a Óscar Arias, que representa de fet un suport al pla i, per altra banda, una bufetada al president Reagan, qui, el mateix 21 de setembre, va fer els possibles per tal d'evitar la visita d'aquest als Estats Units i de fer un discurs al Congrés, però no ho aconseguí.

Per últim, el 6 de novembre, el govern del Salvador anuncià un alto-el-foc unilateral i amnistia fins aquests moments; cal afegir que el govern guatemaltenc aprova l'amnistia per als que estan alçats en armes. Pel que es refereix a Hondures, no hi ha notícies que s'hagin desmuntat les bases dels contres dins del seu territori. El compliment del termini de 90 dies establert per l'acord està produint que comenci a veure's la realització d'alguns dels punts concertats.

És aviat per llançar les campanes al vol; el camí encara és llarg i ple d'entrebancs. ■

Enric Crusat i de Abaria

VOT DE CÀSTIC CONTRA EL RADICALISME ARGENTÍ D'ALFONSÍN

La Unió Cívica Radical del president argentí Raúl Alfonsín va perdre la majoria absoluta a la Cambra de Diputats, a les últimes eleccions parcials convocades a l'Argentina per renovar una part dels diputats, a més dels governadors i alcaldes. Per bé que els radicals continuen tenint més parlamentaris que els peronistes, i que per tant no es qüestiona de moment la presidència radical d'Alfonsín, està molt clar que s'ha produït un sever vot de càstig contra el projecte polític radical argentí. Segons les dades de l'escrutini electoral referit a l'elecció de diputats, el Partit Peronista de l'oposició, amb el 41,59% dels vots, va obtenir 108 escons, cinc més que en l'anterior elecció parcial. La Unió Cívica Radical, amb el 37,26% dels vots, només va aconseguir 117 escons i en va perdre, per tant, un total de tretze. Al seu torn, la Unió del Centre Democràtic, amb el 5,79%, va obtenir set diputats, quatre més que el 1985. En últim lloc, el Partit Intransigent, amb el 2,05%, va perdre un escó i es va quedar amb cinc diputats.

El partit d'Alfonsín, a més, va perdre cinc dels càrrecs de governador provincial que tenia fins aquell moment, i només en va guanyar un, mentre que els peronistes en van conservar onze del total de dotze que ja tenien, i a més van captar els cinc que van perdre els radicals.

Aquests resultats van desmentir totes les previsions, perquè si bé era lògic que els radicals, després de quatre anys de govern, reculessin una mica a causa del desgast sofert en tot aquest temps, no es podia esperar, en canvi, una pèrdua de gairebé un sis per cent dels vots que s'havien aconseguit als anteriors comicis. I encara, el que sembla més inexplicable de tot és la recuperació del peronisme que, després de les seves derrotes del 1983 i 1985, s'ha convertit ara de nou en la primera força política del país.

Els factors que han determinat el vot dels argentins han estat d'ordre econòmic. Les urnes han expressat més un vot de càstig contra el govern que no pas un vot a favor d'una alternativa política representada pel peronisme. Això entre d'altres raons perquè és evident que la política econòmica d'Alfonsín, el seu famós Pla Austral, no ha donat, ni molt menys, els fruits que se n'esperaven. Arran d'això, el nivell de vida dels argentins s'ha degradat molt i la inflació ha causat una forta retallada del valor de la moneda respecte del dòlar. Fins al punt que en cercles molt diversos de la societat argentina es desconfia de la capacitat de l'actual govern d'aixecar l'actual estat de coses, molt deteriorat per la política econòmica.

COREA DEL SUD APROVA UNA NOVA CONSTITUCIÓ

L'electorat sud-coreà va aprovar en referèndum la nova constitució per un 93% dels vots a favor i amb una participació del 78% del cens. Aquesta votació obre pas a l'elecció directa del pròxim president sud-coreà, prevista per al pròxim dia 25 de febrer de l'any que ve. Igualment el mateix resultat plenament favorable a la nova constitució —la sisena de Corea del Sud des de la seva proclamació com a estat independent l'any 1948— suposa el restabliment democràtic del país, immers en règim de dictadura militar des del cop d'estat del general Txun Doo Hwan, l'any 1980, que de llavors ençà ocupa la presidència d'estat sud-coreana. La nova llei fonamental va ser pactada al Parlament amb el suport de tots els partits polítics, inclòs el del mateix govern de Seül comandat per Roh TaeWoo, que va convèncer el president Txun Doo Hwan per impulsar la democratització arran de la protesta massiva dels sud-coreans contra el règim de dictadura.

Per abans de Nadal es preveu ara que s'elegeixi a Corea del Sud nou president del país, en uns comicis presidencials, als quals l'oposició es presenta dividida. Les aspiracions dels dos líders opositors: Kim Dae Jung, de 62 anys d'edat, considerat el líder polític més radical, i de Kim Young Sam, de 59 anys i de tarannà més moderat, reforcen les esperances de vot del candidat del govern, Roh Tae Woo, que per aquest motiu podria arribar a la presidència de l'estat. Sigui com sigui, algun d'aquests tres candidats presidencials, el que guanyi els pròxims comicis del mes de desembre, rebrà de mans de l'actual cap d'estat, Txun Doo Hwan, el relleu en el càrrec el 25 de febrer de l'any que ve.

TURQUIA ACCEPTA EL RETORN DELS LÍDERS POLÍTICS PROSCRITS

Per un marge molt escàs de vots, l'electorat turc va decidir en referèndum el retorn a l'activitat política dels més de dos-cents líders proscrits erran del cop d'estat del 180. Entre ells, els dos més importants: el conservador Suleiman Demirel i el social-demòcrata Bulent Ecevit. Per un 51,2% dels vots a favor i un 48,8% en contra, el govern turc que encapçala el líder del Partit de la Mare Pàtria, Turgut Ozal, s'ha vist obligat a revalidar uns líders polítics que es configuren com el principal escull per a la permanència al poder de l'actual executiu.

Per disminuir el perill que aquest resultat suposa per a les aspiracions de continuïtat en el govern del Partit de la Mare Pàtria, el primer ministre turc, Turgut Ozal, va convocar eleccions generals anticipades per finals del mes de novembre, el mateix dia de fer-se públic

l'escrutini, el sis de setembre passat. Amb aquesta decisió de convocatòria anticipada a corre-cuita l'actual gabinet turc vol restringir al màxim el temps que necessiten els líders polítics fins ara proscrits per reorganitzar les seves organitzacions i preparar-les per a una confrontació electoral.

Durant la campanya de referèndum, Ozal es va pronunciar obertament en sentit contrari a la revalidació dels proscrits dient que la consulta popular havia de servir per rebutjar definitivament els «quatre polítics» responsables de la situació de corrupció i d'anarquia en què vivia el país abans del cop d'estat del general Kenan Evren. En aquest sentit, el primer ministre turc assegurava que aixecar la prohibició significaria un pas enrera per a la consolidació democràtica de Turquia.

VICTÒRIA ANTINUCLEAR A NOVA ZELANDA

El Partit Laborista neozelandès va obtenir la majoria absoluta a les últimes eleccions generals a Nova Zelanda. El cap de govern, David Lange, va aconseguir així revalidar el seu mandat, fet que els laboristes no havien aconseguit des de feia vint anys. El triomf laborista a Nova Zelanda, poc temps després del que van obtenir també els laboristes a la veïna Austràlia, reflecteix una tendència molt concreta a aquesta zona del món.

L'economia va ser la clau de les opcions electorals dels neozelandesos. Els laboristes, quan l'any 1984 van fer fora del govern el Partit Nacional, la situació econòmica del país era caòtica a causa de la reglamentació excessiva i la manca d'eficàcia de la política econòmica conservadora. Els últims tres anys, aquesta economia neozelandesa s'ha vist immersa en un daltabaix que ha permès la seva reflatació, per la via de flexibilitzar els reglaments, ampliar les zones de mercat, suprimir subvencions i dinamitzar l'aparell econòmic sobre la base de l'eficàcia.

I si el terreny econòmic de la política laborista ha donat fruits abundosos que han permès l'avantatge de llarg sobre els conservadors del Partit Nacional, en matèria de política exterior els electors també van haver d'elegir entre dues opcions netament contraposades.

David Lange, durant els últims qua-

tre anys, ha estat el polític neozelandès que ha traduït amb més fermesa en acció de govern la voluntat del seu poble de no tenir arsenals nuclears al seu territori. Només quan va fer un any de la seva elecció, el 1985, ja va fer saber als Estats Units que els barcos de guerra nord-americans només podrien fondejar als ports de Nova Zelanda si no portaven armament nuclear. La negativa de Washington a fer pública la capacitat bèl·lica, nuclear o convencional, dels seus barcos es va contestar des de Wellington amb la prohibició de la seva entrada als ports neozelandesos. A partir d'aquell moment, les relacions entre Washington i Wellington van arribar a cotes de gran tensió diplomàtica que van suposar el trencament del tractat de defensa mútua ANZUS, en el qual estaven integrats els Estats Units, Austràlia i Nova Zelanda.

Durant la campanya electoral, el Partit Nacional va apostar pel retorn dels barcos de guerra nord-americans als ports neozelandesos, i va atacar la política «neutralista» de Lange, qualificant-la de ser semblant al no-alineament de Líbia i de Cuba. Finalment l'electorat, que ja s'havia pronunciat sobre aquesta qüestió en diferents sondejos d'opinió, es va decantar per la posició antinuclear dels laboristes, per majoria aclaparadora.

NOVA CALEDÒNIA VOL CONTINUAR SENT FRANCESA

El 98,3% dels votants del referèndum sobre la independència de Nova Caledònia, una colònia francesa situada al Pacífic Sud, es van pronunciar a favor de continuar sota les directrius de l'Administració de París. L'índex de participació va ser de només el 59% de l'electorat, a causa de la crida a l'abstenció promoguda pel Front d'Alliberament Nacional Kanac Socialista, que va tenir un ressò del 41% del cens. El còmput de vots va donar concretament els següents resultats: sobre un nombre total d'inscrits de 85.200, els votants van ser 50.257 (el 59%), el que dona un conjunt de 35.043 abstencions (el 41%). Del total de 50.257 votants, els que ho van fer a favor de la unió amb França van ser 48.611 (el 98'3%), i els que es van pronunciar a favor de la independència només 842 (l'1,7%).

El mateix dia de fer-se públics els resultats de l'escrutini, el protaveu del buró polític del Front d'Alliberament Nacional Kanac Socialista, Jean Celemi Ureguei, va rebutjar el resultat d'aquest referèndum tot recordant que els independentistes havien estat exclosos del debat sobre les condicions de la seva celebració. A més d'això va apel·lar a la convocatòria d'una nova consulta per part de l'ONU amb l'objectiu d'admetre el dret del poble canac a l'autodeterminació.

L'Assemblea General de l'ONU va ratificar, però, en una votació posterior, la validesa del referèndum. ■

Butlleta de subscripció

Nom i cognoms .....

Adreça .....

Població ..... D.P. .... Telèfon .....

Data de naixement ..... D.N.I. n° .....

Professió .....

Demana més informació

Subscriu els serveis de CIDOB

Quota 3.000 ptes. any

Quota 5.000 ptes. any (col·laborador)

Quota ..... ptes. any (protector)

Sistema de pagament:

Domiciliació de rebut anual a entitat bancària o de crèdit.

Ompliu, si us plau, el cupó adjunt i trameteu-lo per correu a CIDOB.

Data

Signatura

Banc o Caixa .....

Adreça .....

Població ..... D.P. ....

Nom del(s) titular(s) .....

Senyor Director:

Li prego que prengui nota de carregar al meu compte / a la meua llibreta, obert/a en aquesta entitat, els rebuts que els presentarà CIDOB.

Atentament

(signatura)

Signat per .....

Adreça del titular .....

N° compte/llibreta .....

Cop d'estat a l'arxipèleg de Fiji

RABUKA CONFIRMA L'OCÀS DE LA COMMONWEALTH

El cop d'estat fet pel coronel Rabuka confirma la inestabilitat d'algunes illes del pacífic deguda principalment a l'enfrontament dels autòctons vers els dominis de les grans potències, però bàsicament el cas Rabuka demostra les hores baixes que travessa la Commonwealth.

El coronel Sitiveni Rabuka ha fet el segon cop d'estat en menys de mig any a l'arxipèlag de Fiji. S'ha produït a finals del mes de setembre, quan tot just s'inicià el curs polític a Londres. El fet té dos aspectes ben diferents, tot i que són prou importants, tant per al món occidental i bàsicament per a la Gran Bretanya com per al propi estat independent des del 1970. El primer és que qualsevol cop d'estat té la seva pròpia filosofia o, si més no, les seves conseqüències, i qui sap si a nivell de comerç internacional, encara que Fiji és molt lluny d'aquí, ens pot repercutir. L'altra lectura evident és que Fiji, encara que insignificant si mirem totes les seves característiques globals, ens demostra una vegada més la corda fluixa de la Commonwealth. Aquesta «organització» ja no és la que era; ha passat a ésser una agrupació de països que el Regne Unit de Gran Bretanya es nega a deixar desaparèixer per raons fonamentalment econòmiques. Però la vitalitat que havia pogut tenir, la força econòmica i social per tal de mantenir la influència anglesa en zones determinades del planeta, canvia dia a dia pel record de la història del que havia estat l'imperi de la corona.

L'arxipèlag de Fiji ha estat membre de la Commonwealth i, per tant, el cap d'estat era la reina Isabel II, en representació de la qual hi havia un governador general, que era la màxima autoritat del país.

El problema de fons, per tal d'entendre la raó del cop d'estat, és l'estructura de la població. El 48 per cent la formen la minoria autòctona milanesa de l'illa i el 49 per cent està formada per descendents de l'Índia. Aquests, per les seves condicions de majoria, controlen gran part dels comerços, petites indústries i el sector del turisme, que és una de les principals fonts d'ingressos del país.

Fiji i la seva situació geogràfica en el pacífic.

El depositat primer ministre, Timoci Bavadra, que estava recolzat per la coalició índia i pel Partit de l'Aliança fijiana, s'ha vist fortament criticat i amenaçat pel moviment Taukei. Aquest grup ha realitzat una forta campanya antiíndia per tal d'afavorir la minoria autòctona de l'arxipèlag. És cert també que el mencionat grup estava recolzat, encara que timidament, per l'actual home fort, Rabuka. Les confusions s'iniciaren quan Rabuka proposà al governador general, Ratu Sir Penaia Ganilau, que fos President de la República i el designés a ell en el càrrec de primer ministre. Segons sembla, el governador desaprova les dues propostes del coronel. L'altra alternativa és que Rabuka, automàticament, sense entrevistar-se amb Penaia Ganilau, s'autoqualifiqués president de la República.

Tot sigui dit, la Corona anglesa ha rebut un fort disgust amb tot aquest enrenou i el Foreign Office, fins al cap d'uns dies, no fou capaç d'aclarir l'entrellat de la diminuta illa del Pacífic.

L'altra situació dubtosa és si Rabuka volia acabar amb la persona del governador general —no amb la figura— i, per tant, va buscar la manera més idònia de fer-ho, que fou la proclamació de la República i la posterior al·legació que el sistema parlamentari anglès no convenia a l'arxipèlag, o fou al revés, és a dir, argumentar que el sistema parlamentari anglès no convenia a Fiji i, per tant, calia proclamar la República i d'aquesta manera ja no feia falta la persona de Sir Penaia Ganilau. La qüestió és que, bé prenent com a bona una alternativa o l'altra, ell seria l'home fort del país.

El secretari general de la Commonwealth, Sridath Ramphal, davant de la indignació del cop d'estat, de la manera que s'ha portat a terme i el que representa per a «l'organització» ha dit que «és un atemptat contra la Reina perquè conté elements de racisme, quasi de terrorisme i autoritarisme».

Fiji és important per a la Commonwealth perquè Suva, la seva capital, aglutina tots els territoris petits del Pacífic que formen part de l'associació. Els recursos econòmics més destacats són el sucre, que significa més del 50 per cent de les exportacions, l'oli de coco i darrerament una font important és el turisme. Aquest sector es compon, principalment, de nord-americans amants de visitar terres idíl·liques i també de ciutadans de pobles veïns. La balança comercial és desfavorable però els darrers anys, gràcies al turisme i l'ajut que rep de Londres, econòmicament és pot dir que l'arxipèlag rutlla sense números vermells.

REUTER

Sitiveni Rabuka ha plantat cara dues vegades en menys d'un any a Buckingham.

La Commonwealth, paper mullat

Si fem una anàlisi del que significa la pèrdua o baixa de Fiji de la Commonwealth, es podrà observar que, globalment, no l'afecta gaire, però a nivell de prestigi, història i fins i tot moralment ha estat un fet ben difícil d'engolir per a Buckingham. La imatge de cohesió que als seus bons temps havia donat ha quedat minvada cada vegada més. Entre els anys 45-60 podem afirmar que la major part dels països afro-asiàtics obtingueren la independència. Les causes són diverses; els països pobres varen ésser testimonis que els rics també morien en guerres —la guerra mundial—, passaven fred, gana i tot tipus de misèries. Aquests esdeveniments sensibilitzaren la població del «Sud» i al mateix temps varen observar que, arran de la II guerra mundial, el planeta estava dividit en dues esferes d'influència totalment diferents, tant en l'aspecte econòmic, polític com social: Est-Oest.

A més, cal destacar figures prou suggerents com Nehru, Tito o Nasser, que van contribuir a donar forma i oficialitat al Moviment dels Països No-Alineats. El boom de les independències en cadena va provocar que la majoria dels estats rics haguessin d'abandonar uns vehicles que econòmicament els convenien per tal d'assegurar les matèries primeres i tenir, a més a més, un mercat sense problemes substancials a qui vendre els productes acabats.

Els britànics varen pensar en la Commonwealth com una manera de mantenir la relació amb tots aquells països que havien estat colònies per tal de no perdre els interessos a la zona. Es podria dir que les flamants independències, ho eren només polítiques, no econòmiques. Tot sigui dit de pas que les relacions entre els membres de la Commonwealth al començament foren cordials perquè interessava tant a la Gran Bretanya com la major part de països membres.

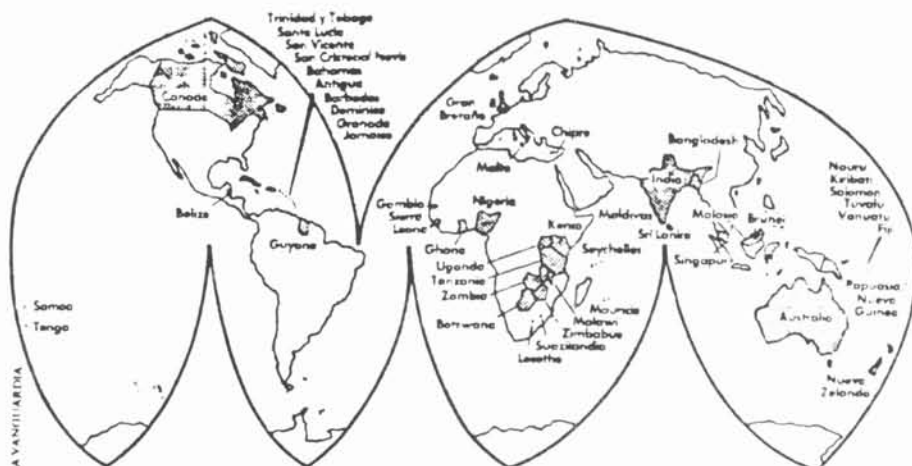
Els britànics mantingueren un diàleg polític sense tensions extremes amb la resta de membres de l'Associació ja que l'herència que els deixaren fou la tradició democràtica, l'esperit científic i l'imperi de la llei entre altres coses.

No obstant això, l'afebliment del Regne Unit s'inicia els anys 1950 amb la personalitat de Nehru, que destacà la neutralitat dels països pobres. L'Índia feia només tres anys que era independent. El Canadà i Austràlia es desmarcaren del Regne Unit mitjançant la firma de tractats de seguretat, l'OTAN i ANZUS, respectivament. La intervenció britànica a l'aferr del Canal de Suez el 1959 també va contribuir a la divisió d'opinions entre els membres de l'Associació. El 1961, la Unió Sud-africana, pressionada per comunitats internacionals, deixa la Commonwealth. Cinc anys més tard, Rhodèsia també abandona. La guerra de Biafra, Malàisia, el conflicte indo-paquistaní, la creació de Bangla-Desh o la dictadura d'Idi Amin Dadà a Uganda són problemes prou importants als quals el Regne Unit ha hagut d'enfrontarse, la qual cosa evidencia una franca decadència, tant de Gran Bretanya i la seva influència cap a fora com de la pròpia comunitat.

Malgrat que la Commonwealth es defineix com «una associació molt *sui generis*, en la qual regeix el voluntarisme dels governs per formar-ne part», cada país que l'abandona és, de ben segur, una sotragada per al si de la institució.

El Regne Unit, en el cas de Fiji, el primer pas que ha fet és suspendre l'ajut econòmic que, hores d'ara, es pot avaluar en 800 milions de pessetes i els veïns també han amenaçat amb el boicot al sucre i al turisme ■

Ramon Roca i Ribó

La Commonwealth en el món.

De cara al pròxim V Centenari del Descobriment d'Amèrica

ESPANYA REVIFA LA HISPANITAT

Un dels principals cavalls de batalla de la projecció espanyola a l'exterior ha estat, des del principi del segle XX, l'afany d'agermanament cultural amb Iberoamèrica. L'estratègia exterior espanyola de revifament cultural del seu passat de gran potència colonial passa ara, però, per un moment de màxima activitat. Les últimes setmanes els mitjans de comunicació de tot l'estat espanyol s'han fet ressò d'una gran quantitat d'activitats relacionades amb el pròxim Cinquè Centenari del Descobriment d'Amèrica. Per bé que encara falten quatre anys per al 1992, data de commemoració del Cinquè Centenari de la colonització espanyola del subcontinent americà, ja en fa més d'un que el govern socialista va fer pública la nova aposta exterior de l'estat espanyol.

En una intervenció davant del Congrés de Diputats, el mes de setembre de l'any passat, el ministre de Cultura, Javier Solana, va dir textualment que el «V Centenari movilitzaria totes les voluntats, les de l'Administració Pública i les d'institucions privades, perquè el 1992 és una data que obliga a estar a l'altura de les circumstàncies». Les paraules de Solana van resultar ser la consigna d'un canvi fonamental en la manera com el govern central tenia intenció d'abordar el tema a partir d'aquell moment. Tres anys abans, el llavors ministre d'Economia espanyol, Miguel Boyer, davant un gran auditori present al cicle de conferències «Iberoamèrica: Encuentros en la Democracia» havia defensat la idoneïtat del terme «Iberoamericano», enfront de les connotacions imperials del terme «hispanoamericano», especialment malsonant per als països al·ludits. Els dubtes del govern central s'han acabat decantant sense embuts per la «hispanitat». La declaració del 12 d'octubre, aniversari del descobriment d'Amèrica, com a festa nacional de tot l'estat no ha fet més que reblar el clau dels propòsits hispanitzadors.

L'esdeveniment més important dels últims mesos, en aquest àmbit ha estat el viatge dels reis d'Espanya, Joan Carles i Sofia, als Estats Units. Es tractava, segons les explicacions dels responsables d'aquest viatge, de reprendre els lligams, des d'una Espanya moderna i dinàmica, amb les empremtes de la civilització hispànica del sud dels Estats Units. En definitiva el viatge reial havia de servir per prendre contacte amb els estats de Texas, Nou Mèxic i Califòrnia, on els vestigis de civilització hispànica són més presents en l'idioma, la cultura i la toponímia.

L'interès popular, però, suscitat per

la presència dels monarques espanyols va ser, segons tots els cronistes, molt tebi, atès que la gran majoria de pobladors «chicanos» no van fer cap cas dels sobirans i es van quedar a casa tranquil·lament. Per més que les arrels espanyoles, tant d'idioma com culturals, uneixin la minoria hispana dels Estats Units en un grup ètnic homogeni i molt compacte, es va demostrar que això no és prou per impulsar-los a expressar agraïment al cap de l'estat que simbolitza el seu origen civilitzat. Entre d'altres raons perquè, a més de l'idioma castellà i d'una difusa herència històrica i cultural, per sobre de tot això, el que més uneix els «chicanos» és el seu instint de supervivència en una societat que no els resulta hostil del tot, però que sí que recela del seu to de pell més fosca, dels seus costums i formes de vida completament diferents, impregnades de religió catòlica i d'un gran esperit familiar. El fet que la majoria d'ells hagin arribat pel pas fronterer del sud dels Estats Units, en condicions semi o totalment clandestines, fugint de la misèria i del daltabaix polític i social que viu Amèrica Central, per acabar vivint als *guettos* de les grans ciutats, on treballen en tot allò que els nadius no volen fer, crea en la major part dels «chicanos» una sensació de desarrelament que els impedeix d'identificar-se amb cap altra cosa que no sigui el subproletariat, al qual pertanyen.

La demostració més palpable que en la consciència de la minoria ètnica «chicana» té un grau de significació molt més important la pròpia situació de prostració social que no pas el substrat cultural hispànic del qual són hereus va ser la benviguda multitudinària que van dispensar al Papa Joan Pau Segon, en la seva recent visita als Estats Units.

L'esperit religiós, profundament catòlic, de la minoria hispana nord-americana (que, com hem dit, impregna les formes de vida «chicanes»), fruit de l'herència de les antigues missions impulsades per Juníper Serra i d'altres prohoms de la colonització espanyola, s'ha transmès de generació en generació amb la mateixa intensitat que el seu bagatge sòcio-cultural, però sense deixar d'atribuir al primer tots els beneficis i virtuts que s'han negat a això segon.

Interès Espanyol

L'interès espanyol a revifar en la memòria col·lectiva dels «chicanos» la importància de la seva identitat cultural no és, de cap manera, gratuïta. No ho ha estat mai, però ara ho és molt menys que en qualsevol altra ocasió anterior. És clar que no hi falten raons, i la primera i més important de totes seria, sense cap mena de dubte, la consideració que la minoria ètnica hispana creix als Estats Units cinc vegades més ràpidament que la resta de població i que els ja prop de vint milions de «chicanos» tenen un poder adquisitiu d'uns deu bilions de pesetes, amb un potencial de consum (fins i tot de molts queviures de producció hispana) gens menyspreable.

Políticament, la seva importància encara és insignificant, per bé que el carismàtic alcalde de San Antonio, Henry Cisneros, d'origen hispà, s'està perfilant com una figura política de gran relleu en l'àmbit estatal, fins al punt que es considera probable la seva candidatura de la vice-presidència pel partit demòcrata a les pròximes eleccions presidencials de l'any que ve.

En el terreny econòmic, les èlites «chicanes» han arribat ja fins i tot a Wall

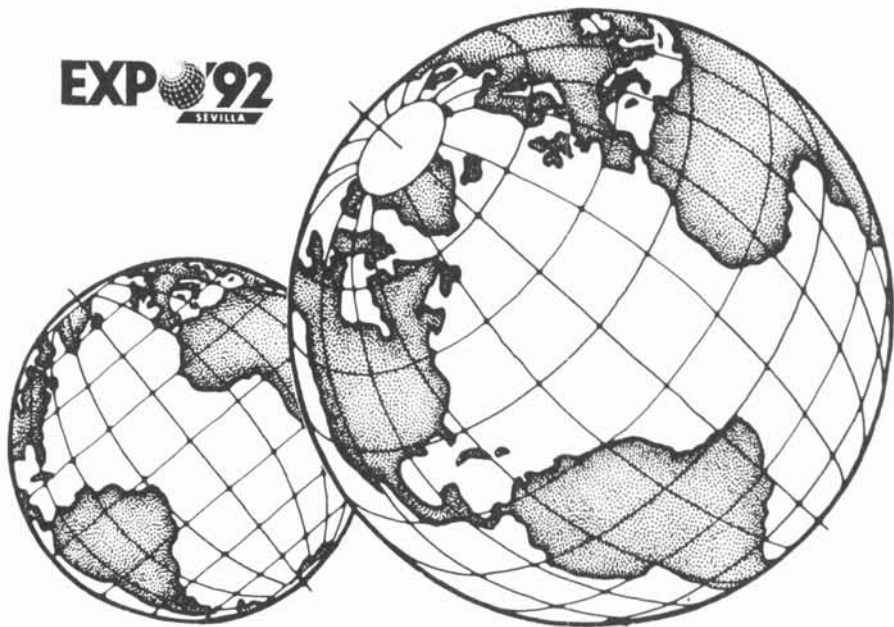

Street i controlen el 20% de la banca de Miami. Alguns dels joves executius hispanos —als quals s'anomena «yuccas», en comptes de «yuppies»— han escalat el sostre més alt de la jerarquia empresarial nord-americana i encapçalen les presidències de Coca-Cola, de la Texas Air, la primera companyia aèria nord-americana, de l'Eastern Airlines, de l'agència de notícies internacional UPI (United Press Internacional), entre moltes altres. Pel que fa al volum d'iniciatives empresarials impulsades per la minoria hispana, l'any 1982 es van comptabilitzar, als Estats Units, un quart de milió de firmes comercials «chicanes», amb un total de vendes i ingressos de gairebé dos bilions de pessetes. Un bon exemple també de la creixent importància dels «chicanos» com a mercat de gran consum, ho és el fet que, l'any 1985, les trenta primeres companyies multinacionals nord-americanes van invertir més de quaranta mil milions de pessetes en campanyes publicitàries adreçades a la minoria hispana. Un altre factor que també estimula l'afany espanyol d'entrar en contacte amb la minoria hispana dels Estats Units és la seva ubicació majoritària als indrets més dinàmics en l'àmbit tècnic o científic i de creixent influència política. Aquests indrets, els estats de Texas i Califòrnia, amb un 51% de la població hispana, el de Florida, amb un 45%, i els de Nou Mèxic, amb un 36% i Arizona, amb el 16%, tots ells a la banda sud-oest dels Estats Units, conformen la setena «nació» de parla espanyola del món. Un setè lloc que pot passar a situar-se tres posicions per davant, en un quart lloc, si, tal com es preveu per a l'any dos mil, el nombre d'hispanos als Estats Units arriba als gairebé trenta milions, un rècord que suposaria encapçalat la llarga llista de minories ètniques que habiten als Estats Units.

Estratègia realista

L'estratègia del govern espanyol de cara a la minoria hispana nord-americana en particular i d'Amèrica Llatina en general arrenca en aquests moments d'una consideració més realista i pragmàtica que totes les precedents. Segons algunes afirmacions de destacats dirigents del gabinet socialista actual, Espanya pot prescindir de ser la rimbombant «mare pàtria» per a Iberoamèrica, perquè no desitja res millor ni més eficaç que ser una «germana pàtria». El primer cap d'estat de l'Amèrica Llatina que sembla haver entès el nou propòsit hispanitzador del govern socialista espanyol ha estat el president peruà Alan García. Ell mateix ha explicat que, en ocasió de l'última visita de Felipe

EXP '92
SEVILLA

Gonzalez al Perú, va voler respondre pel seu hoste a una pregunta d'un periodista que volia saber quin ajut portava al Perú, contestant que el Perú no demanava almoïna de ningú i que el senyor González era allí no pas per fer caritat.

L'enfocament de la nova política hispanitzadora, per bé que encara no és gaire clar, sembla que planteja dues fases. En primer lloc, fins a la data d'aniversari del 1992, es vol impulsar la creació d'una xarxa d'institucions encarregada del sosteniment i la irradiació de cultura hispànica a tot l'àmbit geogràfic de parla castellana, en una gestió conjunta amb els governs de tots aquells països interessats a cooperar en la seva implantació. Segons el gabinet socialista espanyol, el fet que la cultura no sigui una matèria subjecta a jurisdicció, sinó patrimoni comunal, dona dret a promoure-la i defensar-la a tot l'àmbit geogràfic habitat per hispanos, encara que ni siguin súbdits espanyols ni tinguin el seu origen a l'estat espanyol.

Es considera que aquesta tasca preliminar permetria arranjar al mínim nivell les deficiències de fons d'implantació de la cultura espanyola a tota l'àrea iberoamericana, i que això hauria de donar lloc a una segona fase d'extracció de rendiments econòmics, prèvia una etapa intermitja de consolidació de l'efecte de prestigi.

Entrebancs de sempre

De moment, aquest nou procés tot just s'ha engegat, però ja s'han començat a detectar errades en les directrius organitzatives, que es continuen caracteritzant més per la racionalització. Algunes de les evidències que ho demostren s'han fet paleses durant l'esmentat viatge reial als Estats Units. Els cronis-

tes de la premsa espanyola no es van poder estar de transmetre la vergonya aliena que van sentir davant el confusió creat entorn dels objectius i dels errors de planificació que van anar sorgint al llarg de tota la gira reial. La burocràcia estatal, amb la seva càrrega d'incompetència, de falta de professionalitat i d'excessiu gust per la improvisació, va transformar el que s'havia planejat com a primer nou intent seriós d'hispanització, en la prova més conculent de la inutilitat d'aquesta iniciativa.

Abans de tornar a intentar-ho, en tot cas, no estarà de més que l'Administració Pública difongui de forma convenient entre els seus funcionaris d'exteriors un manual de sociologia que explica amb pèls i senyals la visió que tenen els propis llatino-americans, de l'estat espanyol, i que dona moltes pistes sobre qualsevol iniciativa d'aproximació a la realitat iberoamericana. L'estudi en qüestió, promogut pel Centre d'Estudis de l'Amèrica Llatina, que dirigeix el catedràtic de sociologia de la Universitat Complutense de Madrid, Luis Rodríguez Zúñiga, conclou en un primer apartat que, malgrat que els iberoamericans assumeixin la colonització espanyola com un fet històric, això no els impedeix de considerar-la un genocidi i un expoli. Uns altres resultats d'aquest estudi que no necessiten cap comentari, perquè ja són prou expressius, són el reconeixement que Espanya ha influït molt en la música i la literatura, però en canvi hi ha fet molt poc en la indústria i el comerç i completament gens en els terrenys de la ciència i la tècnica.

Una dada important en aquest sentit és el fet que en tota l'Amèrica Llatina no hi ha més que 245 cooperants espanyols, que hi van arribar a partir del 1984. ■

Jordi Duch i Sesplugues

Les manifestacions independentistes posen la Xina en un compromís davant el XIII Congrés del PCX

EL TIBET, UNA NACIONALITAT ARRACONADA

Les manifestacions pro-independentistes a la comunitat del Tibet han posat en evidència la nova imatge del Partit Comunista Xinès inspirada en la reforma i l'obertura, dues paraules fonamentals de la República Popular de la Xina a partir del XIII Congrés del partit. Cal veure d'ara en endavant la relació entre Pekín i el Tibet, així com el devenir del rei religiós i «sabi» Dalai Lama.

El mes d'octubre ha estat un xic especial per al Partit Comunista Xinès. La lògica tensió per als quadres i dirigents del partit abans d'iniciar-se el XIII Congrés del PCX és ben entesa pels observadors polítics, però el motiu especial, i sobretot la preocupació, n'han estat els sagnants aldarulls a la regió del Tibet.

Les manifestacions de protesta per part dels tibetans han resultat ésser l'espurna d'un sentiment nacionalista del tot oprimat per l'exèrcit i Partit Comunista Xinès des de l'annexió del territori l'any 1951. Amb tota seguretat, han estat els aldarulls més violents després del 1959, fets que van acabar amb tota esperança d'independència d'aquest poble tradicionalment enfrontat amb la resta de la República Popular de la Xina. També va ésser la fatídica data en què el Dalai Lama es va veure forçat a exiliar-se del país.

Les escaramusses s'iniciaren amb una marxa independentista cap al santuari més important del Tibet: Jokhang. La Policia va arremetre furiosament contra els manifestants, molts dels quals eren joves monjos budistes, i també va tancar monestirs i imposar el toc de queda. El resultat fou de diversos ferits i un nombre de morts que podria arribar a la vintena.

La versió oficial ha estat tan diplomàtica com s'ha pogut, ja que es trobava entre l'espasa i la paret, per tal de donar una imatge de reforma —inspirada principalment pel dirigent Deng Xiaoping en els darrers anys— a pocs dies de començar el transcendent Congrés. No obstant això, els símptomes de la reforma s'han consolidat en un fet informatiu gairebé inaudit: la retransmissió per la TV dels enfrontaments dels pro-independentistes amb la policia.

La Xina pensa que la regió del Tibet li pertany des del segle XIII i que hores d'ara, demanar la independència, és del tot fora de context i inviable. Per altra banda, la població autòctona de la regió, és a dir, els tibetans de tota la vida, en converses de cafè i mirant de reüll pel seu costat, no es cansen de dir que el Tibet té una altra història, una altra cultura, un altre idioma, unes altres tradicions i que a més son diferents.

La versió oficial ha responsabilitzat persones estrangeres d'estar al davant dels andarulls; és un fet difícil de provar. Per altra banda, s'intenta vincular el sentiment independentista amb la figura del Dalai Lama. En l'actualitat viu a l'Índia, a Dharmasala, en un temple prop de les muntanyes amb no gaire luxe. La figura del Dalai Lama ha resultat sovint misteriosa, però en aquesta ocasió ha negat qualsevol participació en els fets del mes passat.

El Tibet és la regió més pobre de la Xina, la manera d'entendre la vida es fonamenta en l'esperit religiós de la població. La producció és d'allò més antiquada i obsoleta. Fa pocs mesos el Dalai Lama ha fet un viatge a Nord-Amèrica, el motiu del qual hores d'ara encara no és del tot sabut. Segons fonts oficials xineses podria estar relacionat amb la trama dels incidents.

Sigui com sigui, hi ha un dilema pel que fa a la figura del Dalai Lama. En el suposat cas que pugui tornar al Tibet, quina serà la seva postura quant a la independència? O, més encara, quin serà el paper del Partit Comunista davant de les seves actituds? És ben sabut que quan el Tibet no estava annexat a la Xina, la seva economia era molt minsa, era un país molt pobre. Tal com ha dit «el sabi» Dalai Lama, si ara tornés a governar el seu país, ho faria d'una altra

manera, donaria molta importància a la modernitat i a la investigació.

La relació Tibet-Xina és un tema força delicat si cap dels dos no suavitzen les pretensions. Depèn, en primer lloc, de l'estratègia que utilitzi el Dalai Lama, perquè no fa gaires dies ha reconegut que amb la lluita pacífica no s'arriba enlloc. I depèn, també, del nou aire de renovació signat al propassat Congrés del PCX. No obstant això, és de suposar que el govern xinès no permetrà la desmembració de les nacionalitats de què consta el gran estat.

Tot fa pensar que la Xina, ara per ara, el màxim adversari que ha de combatre no és l'obertura i la reforma en tots els aspectes sinó l'actual situació econòmica. És assumible, doncs, que la Xina doni tot tipus de suport a les iniciatives industrials i a l'obsessió tecnològica, vingui d'on vingui la inversió, malgrat que la República Popular de la Xina sigui avui un immens mosaic de contradiccions ■

Ramon Roca i Ribó

CHEN HUAILONG, Cònsul General de la República Popular de la Xina a Barcelona fa una valoració del XIII Congrés del PCX

REFORMA I OBERTURA A LA XINA DEL FUTUR

El Cònsul General de la República Popular de la Xina a Barcelona fa una valoració política del XIII Congrés del Partit Comunista Xinès alhora que clarifica i desmitifica alguns aspectes que fins ara ens eren desconeguts com l'obertura i la reforma. Afirmar també que el Congrés és un dels més transcendents que ha viscut el país més gran del món. Per altra banda, li agrada una característica dels catalans, que és la «d'ésser un poble comerciant».

P.—Quan acaba de complir els sis mesos de la seva presa de possessió com a primer Cònsul General de la República Popular de la Xina a Barcelona i únic a Espanya, quina és la valoració quant a resultats dels objectius marcats en aquest mig any?

R.—Hem fet ja algunes coses, unes prou importants i altres imprescindibles com per exemple buscar, trobar i condicionar la nostra oficina. Hores d'ara aquest primer pas ja l'hem fet i d'aquí a pocs dies el Consulat i les tres plantes de què consta estarà en perfectes condicions per al paper que haurà de fer. A part d'això, conec totes les autoritats oficials de Catalunya i Barcelona, així com altres personalitats del món de la política, diplomàcia i de l'àmbit econòmic d'altres indrets d'Espanya. Conjuntament amb l'ambaixada xinesa a Madrid hem treballat en l'intercanvi de les màximes autoritats dels dos Estats. El Consulat té la facultat de visar la documentació per tal de donar el màxim de facilitats als ciutadans catalans i també als inversors que vulguin viatjar a la Xina. Hem ajudat diverses empreses catalanes per facilitar la seva inversió en terres d'orient. Una empresa barcelonina ha invertit, no fa gaire, més d'un milió de dòlars en fàbriques per fer vestits. Una altra firma molt important ha fet el mateix per comercialitzar peces de pell. El sector de begudes refrescants igualment intensifica hores d'ara la manera d'establir-se al meu país i tot fa pensar que d'aquí a pocs dies estarà ja en funcionament. He col·laborat estretament amb un altre empresari català que ha fet una inversió de 3 milions de dòlars...

P.—Quins són els objectius a curt termini del Consulat que vostè regeix?

R.—Jo li puc dir que la línia que seguirem està dirigida a facilitar l'intercanvi de relacions comercials i econòmiques entre ambdós països i tampoc no voldria oblidar l'aspecte cultural. La Xina té molta història, igual que Catalunya, té moltes tradicions, dansa, pel·lícules, teatre, música, arts plàstiques que poden interessar molt el poble català i jo faré un gran esforç per fer realitat aquesta cultura xinesa i que estigui a l'abast del poble català i espanyol.

P.—Aquests dies la premsa espanyola ha fet un gran esforç per seguir de prop el XIII Congrés del Partit Comunista Xinès. Ens podria fer una valoració de la transcendència del Congrés?

R.—La meua opinió és un fidel mirall del que pensa el Partit Comunista. La primera cosa que hem de dir d'una manera clara és la transcendental importància de qualsevol Congrés d'un partit. Però el XIII Congrés és vital, jo diria el més important dels que s'han fet a la Xina. Actualment, el poble xinès és l'amo del país, la qual cosa, vuit anys enrere, no succeïa així. Abans del 1949, la població xinesa no vivia bé, després de la guerra civil la situació ha anat millorant. Quan he dit que el poble és l'amo del país s'ha d'entendre que al mateix temps el país està sota la direcció del Partit Comunista Xinès.

El Congrés fa 7 divisions, totes elles molt importants. La primera és fer una valoració i prendre les coses bones de la nostra història i entendre l'especial ressonància de la tasca del Congrés. El

segon punt és reconèixer, i treballar en conseqüència, que s'està a la primera fase del socialisme, és a dir, la més senzilla perquè és una fase de planificació i mentalització; les altres etapes, a mida que es va avançant, seran més difícils. El tercer punt és el desenvolupament econòmic, o sia, com desenvolupar correctament la màquina de l'economia de la millor manera i que puguin funcionar tots els sectors econòmics del país més gran del món quant a població. El quart punt és la reforma econòmica; caldrà canviar les formes arcaïques i obsoletes de producció i ens haurem d'adaptar al temps actual. El cinquè punt és la reforma de l'estructura política; aquesta s'ha d'emprendre sense cap perjudici; és un dels punts fonamentals. El sisè punt és la reforma (gaige) i l'obertura (kaifang) del partit. Només cal veure el rejuveniment de la cúpula màxima del partit, que ha quedat fixada en un promig entre els cinquanta i els seixanta anys. I el setè punt és la consolidació o la nova victòria del marxisme-leninisme.

Però abans voldria dir que la tasca feta per Deng Xiaoping és fonamental i que gràcies a ell es pot parlar d'obertura i progrés.

P.—Si tots aquests apartats es porten a la pràctica plenament i obertament, cap a on camina la Xina?

R.—Bé, la Xina és un gran país. És cert, però, que hem tingut problemes de diversos tipus al llarg de la història; aquests han estat deguts, principalment, al fet que som un estat format per diverses nacionalitats i, sobretot, a la di-

ficil tasca de dirigir una població de més de mil milions de ciutadans, dels quals més de 800 milions són camperols. Si l'esperit del Congrés es porta a la pràctica en la seva totalitat, la qual cosa es desitja de totes totes, el problema de les nacionalitats pot quedar resolt ja que hi haurà més comprensió i més obertures. Bàsicament, el problema més gran del país és l'aspecte econòmic, però si els punts es desenvolupen tots per igual es podrà aconseguir una Xina rica, democràtica i moderna. Ara bé, caldrà una reforma autèntica, una obertura transparent, una força pròpia del poble xinès i, el més important, treballar amb moltes ganes, amb èmfasi, amb molta força.

P.—Quant de temps farà falta per veure una Xina rica, democràtica i moderna que pugui competir econòmicament amb Europa i Amèrica?

R.—*La Xina, l'any passat, gairebé va duplicar el Producte Nacional. Jo crec que l'índex és prou suggestiu i que cal*

tenir-lo ben present. No obstant això, es poden distingir o diferenciar tres etapes prou clares. Una seria la Xina de l'any 2000, caracteritzada per una millora permanent, tant econòmica com política, basada en l'esperit del XIII Congrés del PC xinès; la segona seria la consolidació d'aquests resultats i que podria durar fins a la meitat del segle XXI i la darrera fins a finals del mateix segle. Segons totes les previsions, només d'aquí a 50 anys ja gairebé es podrà competir amb els 10 països més rics del món.

P.—Hom pensa que l'obertura i la reforma, eines bàsiques d'aquest Congrés, tenen un cert paral·lisme amb la «perestroika» de la Unió Soviètica; quina relació hi ha, hores d'ara, amb el gegant veí de la Sibèria?

R.—*No, no té res a veure amb la nova imatge de l'URSS. El poble i el Partit Comunista Xinès saben que la reforma també ha arribat a Moscou, però són*

vies diferents. La Xina ha pres unes determinacions després de pensar, treballar i reflexionar molt en el passat, el present i el futur del nostre país. Aquestes s'han plasmat en el XIII Congrés i tant la història, com la cultura, com el propi socialisme són diferents d'un a l'altre país. Actualment les relacions amb l'URSS són força cordials, igual que amb els altres països veïns i també del «Tercer Món» o països pobres.

P.—I les relacions entre les diverses comunitats internes de la Xina, com es troben en aquests moments? Perquè no fa gaire temps es van enregistrar incidents força durs entre l'exèrcit xinès i els tibetans.

R.—*Globalment hi ha una estabilitat força fructuosa. És cert que hi van haver alguns aldarulls d'un sector del Tibet, però s'ha exagerat un xic massa. Alguns països han posat llenya al foc sense cap motiu aparent. Antigament, els habitants del Tibet eren esclaus d'uns*

Chen Huailong al Consulat de la R.P.X. a la Travessera de Gràcia de Barcelona.

quants senyors, era una poble molt retrassat, molt arcaic, molt tancat. Ara són diferents, globalment viuen millor; per tant, no hi ha cap motiu alarmant. A més, s'ha de reconèixer que el Tibet és indispensable per a la Xina.

P.—Quina és la conversa típica o més freqüent d'un treballador o d'un jove quan està amb els amics o passejant pels carrers de Pequín o d'un poble de llauradors?

R.—*Cal que pensem per uns moments que saber el que pensen mil milions de persones és molt difícil. Però ara que hi ha més llibertat, cosa que abans no n'hi havia tanta, és evident que tothom pot*

pensar coses molt diferents, encara que principalment fa referència a la marxa de l'estat-nació, de l'esperit del poble, de la reforma, de l'obertura, de si l'economia funciona bé... el més important, sens dubte, és tot allò relacionat amb la reforma.

P.—I la gent de Barcelona, de Catalunya, què en pensa, com els veu?

R.—*El caràcter, la personalitat, és molt oberta; això m'agrada. Ja coneixia Madrid quan treballava a l'ambaixada. Aquest país també té molta història, la gent és molt sincera. També conec una característica dels catalans, són molt comerciants, aquest és un dels motius*

pels quals s'instal·la el Consulat General a la ciutat de Barcelona. La cuina catalana i l'espanyola m'agraden, encara que alguns plats orientals servits en la xarxa de més de 100 restaurants xinesos per tot Catalunya, potser m'agraden més ■

Ramon Roca i Ribó

EL ACUERDO PARA LA PAZ EN CENTROAMÉRICA

El texto deja para después la atención de los detalles

El 7 de agosto, el Presidente Óscar Arias, de Costa Rica, leyó el documento final de la reunión cumbre en Guatemala de los cinco mandatarios centroamericanos. El acuerdo establece «los siguientes procedimientos para establecer una paz firme y duradera en la región»:

Diálogo de reconciliación nacional. Se señala la necesidad de llevar a cabo acciones de reconciliación y la creación de los mecanismos legales necesarios para permitir el diálogo con grupos de oposición. Para ello, señala el documento, los gobiernos deben entablar el diálogo con todos los grupos políticos de la oposición desarmada y quienes hayan buscado la amnistía.

Amnistías. Cada país centroamericano promulgará su decreto de amnistía, excepto aquéllos en los que la comisión internacional de verificación no lo considere necesario. Al mismo tiempo, las fuerzas irregulares deberán liberar a todos sus prisioneros.

Comisión de reconciliación nacional. Esta comisión será creada, dice el acuerdo, para verificar el cumplimiento de los compromisos de amnistía, cese el fuego, democratización y elecciones libres. La comisión estará formada por representantes del ejecutivo, la conferencia episcopal y los partidos de oposición legalmente registrados, y por dos ciudadanos notables.

Cese el fuego. Según el documento, los gobiernos se comprometen a lograr el cese el fuego efectivo dentro de un marco constitucional.

Democratización. También se establece el compromiso de los gobiernos a promover un proceso auténticamente democrático, pluralista y amplio, que defienda el derecho de cada nación a elegir libremente su sistema económico, político y social. El texto da por sentado que debe haber completa libertad de prensa, y que los gobiernos levantarán los estados

de emergencia y de sitio.

Elecciones libres. Se establecen elecciones para formar el parlamento centroamericano, que se realizarían simultáneamente en cada país durante el primer semestre de 1988. Posteriormente, se realizarían elecciones igualmente libres para designar los representantes del pueblo en las municipalidades, los congresos, las asambleas legislativas y las presidencias, dentro de los lineamientos a ser propuestos de acuerdo a la actual Constitución.

Cese de ayuda a rebeldes. El documento considera esencial para una paz duradera el fin de la ayuda regional y extrarregional a los movimientos rebeldes; por ello, los gobiernos pedirán a las naciones envueltas en esta actividad, abierta o secretamente, que pongan fin a su ayuda.

No a la utilización de territorios. Los gobiernos reiteran su compromiso a impedir que sus territorios sean utilizados por grupos desestabilizadores.

Control de armas. Se establece que los puntos pendientes en lo referente a seguridad, verificación y control seguirán siendo renegociados.

El calendario para la aplicación del acuerdo:

Dentro de 15 días. Los ministros de Relaciones Exteriores de la región se reúnen como una comisión ejecutiva con el fin de hacer viable el acatamiento.

Dentro de 90 días. En forma simultánea y pública entrarán en vigencia los compromisos de amnistía, cese el fuego, democratización, fin a la ayuda a grupos rebeldes y rechazo al uso de territorio nacional para atacar otros Estados.

Dentro de 120 días. Una comisión internacional de verificación analizará el progreso alcanzado.

Dentro de 150 días. Los cinco Presidentes se reunirán para discutir un informe de la comisión internacional ■

Font: INFORME LATINOAMERICANO IL 87-32, (20-8-87)

CURSOS CIDOB

4 sessions: dimarts 8 - dijous 17 de març 1988.

Matrícula: 2.000,— Ptes.

Matrícula: Curs sencer 7.000,— Ptes.

L'Europa Occidental en el sistema internacional contemporani: autonomia i dependència, integració i sobirania.

Professor: Esther Barbé.

6 sessions: dimarts 12- dijous 28 de gener 1988.

Matrícula: 3.000,— Ptes.

Estudis estratègics:

I. Pressupostos de defensa.

Professor: Vicenç Fisas.

4 sessions: dilluns 11 - dimecres 20 de gener 1988.

Matrícula: 2.000,— Ptes.

II. Conflictes armats actuals.

Professor coordinador: Pere Vilanova.

6 sessions: dimarts 2 - dijous 18 de febrer 1988.

Matrícula: 3.000,— Ptes.

III. Tecnologia i proliferació nuclear.

Professor: Jaume Morron.

Les relacions centre-perifèria: transnacionalització i dependència en la comunicació i la cultura.

Professor: Charo de Mateo.

8 sessions: dimarts 12 de gener - dijous 4 de febrer 1988.

Matrícula: 4.000,— Ptes.

Les relacions exteriors de la CEE.

Professor: Sergi Mari.

10 sessions: dilluns 1 de febrer - dimecres 2 de març 1988.

Matrícula: 5.000,— Ptes.

Literatures americanes: quitxua, guaraní, nahuatl i maia (Curs introductor).

Professor: Francesc Ligorred.

5 sessions: dimarts 9 - dimarts 23 de febrer 1988.

Matrícula: 2.500,— Ptes.